БЕЛАРУСКАЯ МАЛАДЗЁЖНАЯ ГАЗЕТА

ЧЫРВОНАЯ ЧЗ ЗМЕНА

9 красавіка 1994 г.
Субота
№ 38 (13755)
Кошт у розніцу 100 рублёў
Выдаецца з 1921 года

Малюе Віктар ДУБОВІК

АБДЫМКІ ПЯШЧОТЫ

Фота А. НІКАЛАЕВА.

Кур'ер "ЧЗ"

Рэнтгенаўскія апараты, дыягнастычнае абсталяванне, медыцынскі інструментарый, абсталяванне для аперацыйных і шмат чаго іншага перадалі 9-й клінічнай бальніцы Мінска прадстаўнікі ўрада ЗША. Гэта частка вялікай гуманітарнай дапамогі, якая ацэньваецца амаль у 10 мільёнаў даляраў.

Фота Яўгена КАЗЮЛІ.

Да летняга сонцастаяння

Беларусь становіцца на новы шлях. Калі перайначыць вядомае выслоўе, усе дарогі вядуць да прэзідэнцтва. І ў календары, гэтым штодзённым люстэрку рэчаіснасці, нібыта шчыгрынавая скура, растае, станчаецца запас часу, адведзенага пад выбарчую гонку. Для тых, хто мроіць аб высокай пасадзе, жоўтыя каляндарныя лісткі робяцца сапраўды залатымі.

Як не зусім звычайную вызначыў прэс-канферэнцыю старшыня Цэнтральнай камісіі па выбарах прэзідэнта Беларусі Аляксандр Абрамовіч. Асноўная яе мэта — запоўніць пэўны інфармацыйны вакуум. Паколькі правесці кампанію ў поўны тэрмін немагчыма, камісія вымушана была ўнесці карэкціроўку ў закон. Такім чынам, не паспела парламенцкая туш прасохнуць на гербавых паперах, як прыйшлося прымаць рашэнне аб скарочаных тэрмінах выбараў.

Трэба адзначыць некаторыя дэталі. Так, у тэрытарыяльных камісіях людзі будуць працаваць "на штатнай аснове", што дасць магчымасць прасачыць, у прыватнасці, за дакладнасцю падпісных лістоў. Збіраць подпісы могуць толькі члены ініцыятыўных груп на стандартных паперах. Дарэчы, падпісныя лісты ўстаноўленага ўзору выдадуць толькі для асоб, згодных на сваё вылучэнне. Аляксандр Абрамовіч заўважыў: "афіцыйны" статус агітацыйная работа набудзе пасля рэгістрацы асобы ў якасці кандыдата. Тады ж кожнаму зарэгістраванаму Цэнтральнай камісіяй прэтэндэнту будуць выдзелены фінансавыя сродкі (усім — роўна), прадастаўлены эфірны час.

Зноў-такі, усе дарогі вядуць да... чэрвеньскага выхаднога. Працягваючы рымскія аналогіі, успомнім славуты фільм Феліні "І карабель плыве". Наша грамадства цяпер нагадвае пасажыраў таго вечнага карабля. На тварах людзей — адбіткі тых жа бэзавых рэтра-таноў, пазачасовых фарбаў. Няма пакуль выратавальнай ідэі. Можа, ёю стане ідэя дзяржаўнага аб'яднання? Будзем спадзявацца. Чэрвеньскае сонца ходзіць высока, можа яно і пачне разганяць прыцемкі няяўнасці.

Якаў ЯСЭПКІН.

Смецце з-за мяжы

У выніку спецыяльнай праверкі супрацоўнікамі КДБ былі затрыманы пяць грузавых аўтамабіляў, якія перавозілі з Германіі ў Вілейку 97 тон "адкідаў пластмасы" без адпаведнага заключэння Дзяржэкалогіі. Груз уяўляў сабой спрасаваныя ў цюкі поліэтыленавыя плёнкі і ёмкасці з-пад прадукцыі бытавой хіміі.

Пазней высветлілася, што філіял фірмы на ўскраіне Вілейкі ўжо атрымаў з-за мяжы 16 тон аналагічнай прадукцыі, якая, паводле задумкі арганізатараў акцыі, у далейшым павінна была стаць сыравінай для вырабу посуду. З гэтага посуду пілі б каву і прахаладжальныя напіткі пасажыры авіярэйсаў, паколькі адным з заснавальнікаў сумніцельнага мерапрыемства з'яўляўся аэрапорт "Мінск-2".

Рашэннем прыродаахоўчай пракуратуры затрыманы груз быў выдвараны за межы Беларусі.

Святлана КУЛІКОВА.

Новыя імёны

Трэці абласны конкурс дзіцячай творчасці "Новыя імёны" адбыўся ў Гродна. Удзел у ім прынялі прадстаўнікі большасці раёнаў вобласці, якія паказалі сябе як здольныя і таленавітыя музыканты, спевакі, мастакі.

Лаўрэатамі конкурсу сталі акардэаністка Наталля Дзебыш, скрыпач Аркадзь Гудкін з Гродзенскага музвучылішча, піяністка Наталля Якуніна з Ліды, вакаліст Аляксей Літвінаў з гродзенскай музычнай школы № 1 і юная мастачка Таццяна Саўца, таксама жыхарка абласнога цэнтра.

Зараз рыхтуецца канцэрт лаўрэатаў, з якім пачынаючыя артысты ў якасці дабрачыннай акцыі выступяць у інтэрнатах і бальніцах.

Лілія АСТРАВЕЦКАЯ.

Адрасы выдавецкія

Яшчэ зусім нядаўна беларуская кніга мела выключна адзін выдавецкі адрас на радзіме — Мінск, а, скажам, кнігі з Беластока, Нью-Йорка, Мюнхена, Таронта былі для нас амаль недаступныя. Сёння мы не толькі адкрываем упершыню для сябе старыя адрасы, але і новыя з'яўляюцца на выдавецкай мапе самой Беларусі.

Дзякуючы намаганням Гродзенскага абласнога інстытута ўдасканалення настаўнікаў выйшла ў свет вельмі надзённая і цікавая кніга "Асноўныя хрысціянскія плыні і фарміраванне нацыянальнай свядомасці беларусаў". Ейнымі аўтарамі з'яўляюцца кандыдат гістарычных навук А.Малеша з Беластока і гарадзенскія спецыялісты — дацэнт С.Сакалоўскі ды кандыдат філасофскіх навук К.Койла.

Гродзенскае выданне прывабіла да сябе міжнародную ўвагу, рэцэнзіі з'явіліся і ў Мінску, і ў польскім друку. Праўда, адной з прычын гэтага стаў і дыскусійны характар гэтай навуковай працы.

Вітаўт МАРТЫНЕНКА.

І на нафце будуць вешанкі расці

Каб захаваць рабочыя месцы, на нафтаперапампоўваючай станцыі "Сянно" пачалі вырошчваць ... грыбы-вешанкі, адкрылі свінагадоўчы комплекс і кветкавыя цяпліцы.

Жорсткія рыначныя законы ажыццявілі нават тое, што не пад сілу законам прыроды — і на нафце будуць вешанкі расці.

Метамарфозы

Гарадскія аўтобусы ў Віцебску па выходных і святочных днях пасля дваццаці адной гадзіны перастаюць хадзіць, але не знікаюць з маршрутаў. Яны ператвараюцца ў ... таксі.

Папялушчына карэта, якая з дванаццатым ударам гадзінніка мела моду ператварацца ў гарбуз, магла б толькі пазайздросціць казачнай фантазіі Віцебскага гарвыканкама. Згодна з яго рашэннем, зараз ноччу можна дабрацца фактычна ў любы канец горада, але... за дзве тысячы рублёў. Цікава, што бензін, якога не хапала аўтобусам, заўсёды ёсць для таксі. Метамарфозы!

Уладзімір МІХНО.

Курсы валют на 8 красавіка:

	Даляр ЗША		Ням. марка	
	Скупка	Продаж	Скупка	Продаж
"Комплекс"	10700	11050	6200	6460
"Прыор"	11000	10900	6230	6370
"Пошук"	10650	11300	6350	6600

По шляху палітычнага рэалізму да грамадства справядлівасці і згоды

Выступленне Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Мячэслава ГРЫБА перад выбаршчыкамі Віцебска

Заўважана, што добрае — вораг лепшага. Але ў імкненні да яшчэ невядомага лепшага некаторыя палітыкі спрабуюць прымусіць людзей забыць, а часам і проста перакрэсліць тое рэальна пазітыўнае, што было ў нашым жыцці раней, — адсутнасць, напрыклад, беспрацоўя і голаду, галечы і жабрацтва як сацыяльных з'яў. Сёння мы з імі сустракаемся на кожным кроку, іх вал пагражальна нарастае, прымаючы пачварныя ў нашых умовах формы. Гэта і крызіс перавытворчасці, які мудрагеліста спалучаецца з масавай недавытворчасцю, крызіс збыту, цэнаўтварэння, грашовай сістэмы і іншыя невядомыя раней негатыўныя з'явы.

Шмат якія з гэтых негатываў выкліканы аб'ектыўнымі знешнімі фактарамі, разрывам, скажам, ранейшых гаспадарча-эканамічных сувязей. Аднак пэўная доля іх — гэта нашы ўласныя памылкі і пралікі. Напрыклад, у сферы функцыяніравання розных узроўняў дзяржаўнай улады і гаспадарчага кіравання, у нестыкоўках існуючай сістэмы права і надзённых эканамічных задач.

Думаю, што ўсё гэта, разам узятае, выступае ў якасці тормаза вельмі зацягнутага ў рэспубліцы працэсу рэфармавання, хоць прычынай гэтага тармажэння з'яўляюцца не толькі памылкі і пралікі і не толькі тыя фактары, што прыходзяць звонку. Аднак ёсць у гэтым, відаць, пэўны разлік, а менавіта: не дапусціць, каб грамадзяне Беларусі апынуліся ў шокавым стане поўных пагарэльцаў, не даць разбурыць да канца стары дом, не пабудаваўшы хоць бы сцены новага.

(Заканчэнне на 2-й стар.).

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

"Еўраньюс"

Тэлешоу супраць СНІДу

7 розных тэлекампаній арганізавалі ў Францыі шоу, накіраванае супраць заражэння СНІДам.

Мільёны тэлегледачоў былі інфармаваны аб небяспецы гэтага захворвання і метадах прафілактыкі. У шоу ўдзельнічалі многія палітыкі, журналісты, эстрадныя "зоркі". Па распаўсюджванню СНІДу Францыя знаходзіцца на першым месцы ў Еўропе. І гэта — з-за недахопу інфармацыі і недастаткова жорсткай палітыкі міністэрства аховы здароўя.

Цягнікі са "спецагентамі"

Міністэрства шляхоў зносін Швейцарыі распрацоўвае закон, згодна з якім усе чыгуначныя саставы і пасажырскія цягнікі будуць суправаджацца спецыяльнымі людзьмі з органаў бяспекі.

Кожны такі "спецагент" атрымае табельную зброю. На гэтыя мэты міністэрства шляхоў зносін выдзяляе 60 мільёнаў швейцарскіх франкаў.

"Суперчэннэл"

Парадокс з французскім шармам

У час свайго візіту ў Кітай прэм'ер-міністр Францыі Эдуард Баладур заявіў, што Францыя мае намер актыўна сачыць за захаваннем правоў чалавека ў КНР.

Аднак французскі прэм'ер падкрэсліў: Парыж не будзе ўмешвацца ва ўнутраныя справы Кітая. Відаць, таму многія эксперты заўважылі ў гэтых двух выказваннях Баладура пэўны парадокс.

"Уорлднэт"

Доўгая дарога ў ЕС

Польскі парламент падтрымаў рашэнне ўрада аб уступленні краіны ў Еўрапейскае супольніцтва.

Афіцыйны запыт Польшча хоча даслаць туды да 1 ліпеня гэтага года. Польскі ўрад спадзяецца, што рэспубліка зможа стаць членам ЕС да канца стагоддзя. Польшча — другая дзяржава былога ўсходнееўрапейскага блоку, якая накіроўвае афіцыйны запыт аб уваходзе ў ЕС. Хаця, на думку многіх экспертаў, дарога туды для яе будзе працяглай і цяжкай.

Дэфіцыт — і ў Афрыцы дэфіцыт

За тры тыдні да пачатку выбараў у Паўднёвай Афрыцы белае насельніцтва ажыятажна раскупляе прадукты харчавання ў магазінах.

Прычына такіх паводзін крыецца ў тым, што многія апасаюцца няпэўнасці, якая можа ўзнікнуць пасля першых свабодных выбараў у краіне. Таму паліцы магазінаў цяпер амаль пустыя. Вельмі добра "ідуць" свечкі, а продаж зброі павялічыўся аж у тры разы. Амаль усе білеты на авіярэйсы ў Еўропу таксама раскуплены.

"TV-5"

Пагадненне будзе падпісана

Спрэчныя эканамічныя пытанні паміж Ізраілем і Арганізацыяй вызвалення Палесціны ў хуткім часе павінны быць вырашаны.

Аб гэтым заявіў міністр фінансаў Ізраіля ў Парыжы. У наступны панядзелак плануецца падпісанне вялікага пагаднення паміж Ізраілем і будучымі палесцінскімі аўтаномнымі абласцямі.

(Працяг на 3-й стар.).

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

Дзяжурныя па выпуску: перакладчыкі С.КІРЫЕНКА, Д.ЛІТВІН, рэдактар Я.ЯСЭПКІН.

Бізнес-клас

Вядучая рубрыкі — Вера ПАЛЯКОВА
Тэл. 68-28-52

Намеры нямецкіх банкіраў

Магчымасці адкрыцця ў Беларусі прадстаўніцтва або філіяла "Дрэзднер" банка абмеркаваны 5 красавіка ў Дзяржкамітэце па знешніх эканамічных сувязях рэспублікі.

У час перамоў з першым намеснікам старшыні Міхаілам Марынічам дырэктар Міжнароднага аддзела фінансавай установы з Германіі пан Вольфганг Г.Пупе падрабязна расказаў аб сваіх намерах, дзейнасці банка, яго новых відах паслуг.

На думку бакоў, банк мог бы аказваць істотную дапамогу нам у падборы інвестараў, асабліва для ажыццяўлення канверсійнай і энергетычнай праграм. Таму што, паводле слоў Міхаіла Марыніча, Беларусь — адзін з цэнтраў інтэлектуальнай канверсіі. І многія распрацоўкі маюць патрэбу ў фінансавай падтрымцы. Сваю лепту ён мог бы ўнесці і ў стварэнне свабоднай эканамічнай зоны ў Брэсцкай вобласці. Але наколькі сур'ёзныя намеры нямецкіх банкіраў — пакажа час.

БЕЛІНФАРМ.

Ёсць такая гільдыя!

У інстытуце "Белжылпраекта" адбылася сустрэча прадпрымальнікаў, прадстаўнікоў прыватных і дзяржаўных арганізацый, на якой абмяркоўваліся задачы стварэння Гільдыі спецыялістаў па нерухомасці. Галоўнай мэтай гільдыі, напэўна, будзе каардынацыя работы бізнесменаў, якія займаюцца нерухомасцю (будаўнікоў, прадаўцоў, маклераў, брокераў, экспертаў па ацэнцы, кіруючых дома- і землеўладальнікаў, юрыстаў і г.д.), дапамога ім і дзяржаўным структурам у прававым, арганізацыйным і інфармацыйна-тэхнічным дачыненні.

Патрэбна адзначыць, што самастойных аперацый па куплі-продажу нерухомасці гільдыя не вядзе. Яе дзейнасць накіравана на паскарэнне прыватызацыі і раздзяржаўленне эканомікі, стварэнне новых форм аперацый з нерухомасцю, канцэнтрацыю сіл прадпрымальніцкіх і дзяржаўных структур для вырашэння асноўных праблем рынку нерухомасці і паступовае вызваленне камерцыйных структур ад выканання няпрофільных даследаванняў і распрацовак.

Членам гільдыі можа стаць кожная фізічная асоба ці працоўны калектыў, якія займаюцца арганізацыямі, звязанымі з нерухомасцю. А таксама ў гільдыі чакаюць замежных фізічных і юрыдычных асоб.

На сустрэчы быў абраны аргкамітэт у складзе 13 асоб на чале з віцэ-прэзідэнтам Заходняй біржы нерухомасці М.Трыфанавым.

Святлана КУЛІКОВА.

"Салодкая парачка" ў законе

Адобраны праект расійскага закона аб рэкламе, хросным бацькам якога стаў антыманапольны камітэт.

Цяпер рэклама ў сродках масавай інфармацыі будзе "добрапрыстойнай, праўдзівай, добрасумленнай", публікавацца на рускай мове, а магчыма, і на мовах народаў Расіі. Уведзены і абмежаванні: у газетах рэклама павінна займаць не больш як 25 працэнтаў плошчы, на тэлебачанні — 15 працэнтаў эфірнага часу. Не дапускаецца перапыненне перадач рэкламай без згоды на тое аўтараў. Рэклама тытуню і алкаголю дапускаецца толькі ў начны час.

Напэўна, падобны закон не пашкодзіў бы і Беларусі.

Беларусь вачамі эканамістаў і палітыкаў

З 16 па 18 красавіка ў Мінску будзе праходзіць міжнародны семінар. Яго арганізатарамі з'яўляюцца Інстытут Крыбла фонду Свабоднага кангрэса /ЗША/ і Беларускі народны фронт. Семінар будзе працаваць па дзвюх секцыях: эканамічнай, па тэме "Бізнес і прадпрымальніцтва", па палітычнай — "Выбары і прынцыпы дэмакратыі". У семінары прымуць удзел аналітыкі амерыканскага інстытута, вядомыя беларускія эканамісты, вучоныя, а таксама прадстаўнікі апазіцыйных дэмакратычных рухаў і партый.

БЕЛІНФАРМ.

Па шляху палітычнага рэалізму да грамадства справядлівасці і згоды

Выступленне Старшыні Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Мячэслава ГРЫБА перад выбаршчыкамі Віцебска

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.).

На мой погляд, сур'ёзныя палітыкі павінны сёння адказаць народу на адно пытанне: ці магчыма аб'ектыўна неабходны працэс рэфармавання ўсіх сфер дзяржаўнага, сацыяльна-эканамічнага і духоўнага быцця зрабіць менш цяжкім для велізарнай колькасці працоўнага люду, што жыве ад зарплаты да зарплаты, ад пенсіі да пенсіі?

Зрабіць гэта надзвычай цяжка, але іншага шляху ў нас няма. Вобразна кажучы, мост да дабрабыту кожнага сумленнага працаўніка і законапаслухмянага грамадзяніна, як і грамадства ў цэлым, мы поўныя рашучасці будаваць не ўпоперак, а ў рэчышчы народных спадзяванняў, улічваючы беларускую спецыфіку, што звязана з вострай неабходнасцю нацыянальна-духоўнага адраджэння, захаваннем незалежнасці і суверэнітэту, не разрываючы мінулае, цяперашняе і будучае, забяспечваючы жывую сувязь часоў і пераемнасць пакаленняў.

АРЫЕНЦІРЫ ЭКАНАМІЧНАЙ ПАЛІТЫКІ

Галоўная пляцоўка такога будаўніцтва — эканоміка.

Калі не пераламаць сітуацыю да лепшага ў гэтай рашаючай сферы чалавечай дзейнасці, усё астатняе, якім бы значным яно ні было, будзе абяскроўленым, нежыццяздольным.

Трэба прызнаць, мы яшчэ далёкія ад такой рабочай мадэлі рэфармавання нашай эканомікі. Доўгі час Вярхоўны Савет і яго Прэзідыум наогул стаялі ў баку ад непасрэднай каардынацыі эканамічнай стратэгіі, перакладваючы гэтую справу цалкам на ўрад. У нас няма цэласнага блоку ўнутрана адзіных і ўзгодненых паміж сабой законаў, рэгулюючых эканамічную дзейнасць. Падатковая палітыка не столькі стымулюе, колькі падразае творчую ініцыятыву і прадпрымальнасць вытворцаў.

Кантроль за выкананнем законаў і рэалізацыяй захадаў па выхаду рэспублікі з цяжкага эканамічнага крызісу быў хутчэй дэкларатыўным, чым рэальным. Механізм такога кантролю не быў распрацаваны раней. Адсутнічае ён пакуль што і сёння. Фактычна аказалася страчаным колькі-небудзь эфектыўнае кіраванне эканомікай. Раздзяржаўленне многіх аб'ектаў дзяржаўнай і камунальнай уласнасці ажыццяўлялася з грубым парушэннем патрабаванняў рэспубліканскіх нарматыўных актаў, што прывяло да разбазарвання народнага дабра. Прыватызацыя часцяком ператваралася ў злачынную "прыхватызацыю", выклікаючы справядлівае абурэнне сумленных працаўнікоў. Гэта больш-менш агульныя хібы нашай эканамічнай дзейнасці.

А калі гаварыць пра канкрэтныя негатыўныя з'явы? На жаль, і яны маюць месца. Мяркуйце самі. Нацыянальны даход за два месяцы бягучага года ў параўнанні з адпаведным перыядам 1993 г. знізіўся на 33 працэнты, аб'ём прамысловай вытворчасці — на 36,5 працэнта. Спад вытворчасці назіраецца амаль ва ўсіх галінах. Катастрафічна зніжаецца вытворчасць тавараў народнага спажывання і прадуктаў харчавання, на 52 працэнты знізіўся аб'ём рыначнага тавараабароту. У той жа час склады некаторых прадпрыемстваў літаральна ломяцца ад незапатрабаванай прадукцыі.

Прыводжу гэтыя афіцыйныя даныя Дзяржкамстата не для таго, каб залішне наганяць страх, а для таго, каб паказаць аб'ектыўную карціну таго, што адбываецца ў эканоміцы, у краіне. Для гэтага трэба вырашыць групу агульных і асобных пытанняў.

Цяпер прымаюцца захады, каб ухіліць гэтыя перакосы і скажэнні. Безумоўна, выцягнуць эканоміку рэспублікі з балота, у якім яна знаходзіцца ўжо не адзін год, — справа нялёгкая.

Важна правільна вызначыць стратэгічныя арыенціры, сістэму прыярытэтаў, знайсці кропкі прыкладання асноўных сіл і дакладна вызначыць асноўную, магістральную лінію развіцця. А гэта перш за ўсё абавязвае даць адказ на пытанне, якое грамадства мы будуем і да чаго імкнёмся.

Не будзем дыскуціраваць наконт таго, што ў нас і капіталізм і камунізм "аднолькава не прымаюць". На падставе ўласных назіранняў і сустрэч з працоўнымі калектывамі, з самымі рознымі людзьмі, лістоў, што паступаюць у Вярхоўны Савет, магу з упэўненасцю сцвярджаць, што народ, які шмат што пабачыў, шмат выпрабаваў, тое-сёе сапраўды не прымае. Так, ён аднолькава адвяргае і рэфарматараў, якія імкнуцца сілай зацягнуць людзей у дзікі "капіталістычны рай", і ультралевых экстрэмістаў, гатовых зноў пачаць "апошні і рашучы" супраць любых формаў прыватнай уласнасці, нягледзячы нават на пазіцыю Канстытуцыі аб тым, што дзяржава "гарантуе роўную абарону і роўныя ўмовы для развіцця ўсіх форм уласнасці" (арт.13).

Мне ўжо даводзілася гаварыць, што для беларусаў, як і для рускіх, украінцаў, як, між іншым, і для іншых людзей, якія доўгі час жылі ў складзе СССР, у большасці сваёй характэрна імкненне да сацыяльнай справядлівасці, барацьба за яе, вера ў яе перамогу, з якой несумяшчальныя прынцыпы "купі — прадай" і "абагачайся, як можаш" у якасці галоўных прынцыпаў сацыяльна-палітычных паводзін і маралі.

Абсалютнае непрыняцце такой маралі бліскуча перададзена ў вершы народнага паэта Беларусі, акадэміка Максіма Танка "Падземны пераход". Вось некалькі радкоў з яго:

"Сляпому скрыпачу
У пустую шапку
Кладу — я не падачку,
А доўг свой неаплатны
За франтавую песню
"Эх, дарогі"...
І пыл іх зноў
Мне вочы засціць...
Выходжу, здзіўлены,
Што яшчэ свеціць сонца".

Не прымаюць нашы сённяшнія грамадзяне ў большасці сваёй і прынцып раздзялення людзей, іх ацэнкі па велічыні наяўнага капіталу і багацця.

Ці магчыма пагарджаць гэтым светаадчуваннем і светапоглядам пры рэфармаванні нашага грамадства? Нельга, ні ў якім выпадку. У гэтым маё глыбокае перакананне. Вось чаму мы цвёрда заяўляем, што ў поўнай адпаведнасці з артыкуламі першым і трынаццатым Канстытуцыі будзем будаваць справядлівае грамадства, якое будзе ўлічваць інтарэсы, настрой думак і чаканні ўсяго народа і грамадства, у якім розныя формы ўласнасці і гаспадарання будуць дзейнічаць у рэжыме здаровага спаборніцтва, дабіваючыся насычэння рынку таннымі і якаснымі таварамі і паслугамі, што патрэбны краіне і яе грамадзянам.

Хачу падкрэсліць, мы — за рынак, але не дзеля абагачэння кучкі карумпіраваных дзялкоў і спекулянтаў. Мы за такі рынак, які з'яўляецца не самамэтай, а сродкам павышэння эфектыўнасці эканомікі, яе накіраванасці на найбольш поўнае задавальненне патрэб і запатрабаванняў народа.

Наша самае запаветнае жаданне — стварыць грамадства, у якім будуць належным чынам узнагароджвацца і вышэй за ўсё цаніцца добрасумленная праца, талент і веды, прафесіяналізм і майстэрства чалавека. Гэта палажэнне належыць выдзеліць асабліва. Я глыбока перакананы ў тым, што менавіта растаптаны прынцып класічнага сацыялізму "ад кожнага па здольнасці, кожнаму па працы" з'яўляецца галоўнай унутранай "загадкавай прычынай" такога нечаканага для ўсіх краху першага сацыялістычнага гіганта. Ён стаяў на смяротна хворых, гліняных, як гавораць, нагах вульгарнай ураўняльнасці, а таму нечакана і імгненна абваліўся, рассыпаўся на вачах у ашаломленага свету. На жаль, атрыманая намі ў спадчыну псіхалогія ўраўняльнасці моцна працідзейнічае вылучэнню якасці і колькасці працы ў ранг асноўнага крытэрыю яе аплаты.

Нам трэба больш актыўна пераходзіць да новай сістэмы эканамічных адносін, якія выключаюць ураўнілаўку. Вядома, што тут не абысціся без глыбокіх фундаментальных даследаванняў і распрацовак вучоных — эканамістаў, палітолагаў, сацыёлагаў, юрыстаў. Пакуль жа іх творчы патэнцыял застаецца незапатрабаваным.

Такім чынам, будучае мы бачым у грамадстве са змешанай, сацыяльна арыентаванай эканомікай, пры дастаткова актыўнай ролі дзяржавы, закліканай эканамічнымі і прававымі метадамі ўтаймаваць стыхію рынку, садзейнічаць разумнай гарманізацыі разнародных запатрабаванняў у імя агульнага дабрабыту. Наша мэта — стварыць такую сістэму грамадскага ўладкавання, якая ўбірала б усё лепшае з айчыннага і сусветнага вопыту, паспяхова пераадольвала абмежаванасць і рэальнага капіталізму, і таго, што яшчэ зусім нядаўна звалася рэальным сацыялізмам.

Цяпер самае галоўнае — аднавіць кіраванне эканомікай, вырвацца з цiскоў вельмі жорсткага крызісу, прыпыніць падзенне вытворчасці, утаймаваць інфляцыю, бязмежжа цэн. Усе гэтыя задачы ўзаемазвязаны, яны патрабуюць комплекснага падыходу, максімалізацыі нашых функцый і дзеянняў па ўсіх напрамках унутранай і знешняй палітыкі.

Калі ж гаварыць канкрэтна, дык нам сёння, чаго б гэта ні каштавала, трэба пераадолець наступныя крызісныя з'явы:

спыніць абвал прамысловай і сельскагаспадарчай вытворчасці;

адшукаць шляхі збыту велізарнай колькасці нерэалізаванай прамысловай прадукцыі;

знайсці выхады на рынкі блізкага замежжа;

ліквідаваць узаемазапазычанасць прадпрыемстваў;

пераўтварыць згубную для вытворчасці падатковую палітыку ў жыццятворную;

спыніць працэс рэзкага спаду вытворчасці прадметаў народнага спажывання, асабліва прадуктаў харчавання;

затармазіць дзейнасць друкавальных грашовых станкоў, абвальнае абясцэньванне грошай, рост інфляцыі, жахлівы бум цэн;

спыніць замахі на рэальнае сацыяльнае забеспячэнне грамадзян, замахі базарнай экспансіі на культуру і навуку беларускага народа.

Як усё гэта зрабіць? Можа яшчэ два-тры гады таму магчымы былі нейкія іншыя шляхі і сродкі. Але ў сённяшнім стане спраў, на маё глыбокае перакананне, маюцца толькі наступныя шляхі пераадолення паралізаваных вышэй негатыўных з'яў татальнага крызісу. Першае — аднаўленне адзінай вытворчай прамысловай прасторы, з Расіяй у першую чаргу. Другое — аднаўленне адзінай энергетычнай прасторы. Трэцяе — аднаўленне адзінай рыначнай, гандлёвай прасторы. Чацвёртае — аднаўленне (на падставе расійскага рубля) адзінай грашовай сістэмы. Пятае — аднаўленне адзінай эканамічнай прасторы, былых эканамічных сувязей як вынік рэалізацыі ўсяго папярэдняга.

Менавіта гэта ёсць сёння адзіныя канкрэтныя непасрэдныя шляхі і сродкі выратавання Беларусі. Астатняе: і адзінкавыя інвестыцыі заходніх фірмаў, і эпізадычная гуманітарная дапамога, і спарадычныя ін'екцыі заходніх фондаў — усё гэта не выратуе, хутчэй толькі падоўжыць агонію абсалютнага краху.

Першаасновай тут, безумоўна, з'яўляецца апора на ўласныя сілы і магчымасці і на аднаўленне былых эканамічных сувязей. Мы ніколі не павінны забываць, што для Беларусі гэта сапраўды пытанне жыцця. Існуючыя цяпер эканамічныя рэаліі — структура народнай гаспадаркі, што склалася, умовы яе рэсурсавага забеспячэння — такія, што краіна ў стане аўтаномна забяспечыць выпуск толькі 4 працэнтаў вырабляемага канчатковага прадукту. Больш за 85 працэнтаў сыравіны мы завозім з рэспублік былога Саюза. Асабліва цесна наша эканоміка прывязана да Расіі. Адтуль мы атрымліваем асноўныя энергарэсурсы і сотні відаў камплектуючых для народнай гаспадаркі рэспублікі. На 70 працэнтаў на Расію прыпадае і рынак збыту вырабляемай у нас прадукцыі.

Так склалася гістарычна. Вось чаму разрыў вякамі сфарміраваных эканамічных, гаспадарчых сувязяў, падмена адладжаных у мінулым механізмаў інтэграцыі своекарыслівымі законамі нерэгулюемага рынку прывялі да катастрафічна цяжкіх вынікаў. Растлумачу гэта на канкрэтных прыкладах. Сёння мы купляем у Расійскай Федэрацыі і газ, і нафту, і метал, і электрычную энергію па сусветных цэнах. На сваім жа ўнутраным рынку Расія прадае энерганосьбіты па больш нізкіх цэнах, чым дзяржавам СНД. Так, напрыклад, для беларускіх вытворцаў нафта каштуе ў два разы даражэй, чым для расійскіх. Затраты на энерганосьбіты аўтаматычна ўваходзяць у сабекошт тавараў, якія выпускаюць нашы прадпрыемствы, і рэзка павышаюць цану прадукцыі. Існуе і мытны падатак, які бярэцца на граніцы з Расіяй. Па асобных таварах мытныя "накруткі" павялічваюць цану яшчэ на 30 працэнтаў. Усё гэта прыводзіць да таго, што наша прадукцыя не знаходзіць збыту. Утварылася нейкае зачараванае кола.

Мы імкнёмся разарваць яго шляхам стварэння эканамічнага, крэдытна-грашовага саюза. Выгады яго відавочныя і для нас і для Расіі. Аднак і тут, і там ёсць сілы, якія супраць такога збліжэння, усяляк тармозяць ход перагавораў і заключэнне неабходных пагадненняў. Яны дзейнічаюць, вядома, не ў інтарэсах народаў, а маюць на ўвазе зусім пэўныя палітыка-ідэалагічныя мэты.

Зараз мы павінны як мага хутчэй мець поўную яснасць і дакладнасць па дагавору з Расіяй. Бо кожны новы дзень нявызначанасці невымяральна павялічвае пераказаныя вышэй негатывы і набліжае нас да поўнага краху. У гэтым становішчы, лічачыся з палітычнымі рэаліямі, відаць, не трэба кідацца ад стану эйфарыі ("Яшчэ крыху, яшчэ чуць-чуць!") да стану тугі і безнадзейнасці.

Вы, зразумела, можаце запытаць у мяне, а ці ёсць запасны варыянт, калі дагавор з Расіяй не атрымаецца? Безумоўна, ёсць. Зараз кіраўніцтва Вярхоўнага Савета прапрацоўвае ідэю: ці не паспрабаваць знешне не такі эфектны, але затое больш просты, рэальны і надзейны метад паэтапнага вырашэння праблемы? Спачатку можна было б дагаварыцца аб зняцці мытных бар'ераў і пошлін, а затым ужо рухацца далей, выконваючы, вядома, адну абавязковую ўмову: эканамічны, як і палітычны, суверэнітэт дзяржавы Рэспубліка Беларусь павінен быць недатыкальным. Гэта азначае, як мінімум, ніякага зліцця бюджэту Беларусі з бюджэтам РФ, ніякага паглынання Нацыянальнага банка рэспублікі.

Акрамя таго, нам трэба рэзка і сур'ёзна актывізаваць заходні напрамак ажыццяўлення нашых эканамічных інтарэсаў і адносін.

У свеце ўсё ўзаемазвязана. Аднак у ланцугу з'яў заўсёды ёсць вядучае звяно, і, толькі знайшоўшы яго, можна, як адзначаў класік, выцягнуць увесь ланцуг. У сучаснай агульнакрызіснай сітуацыі такім звяном, на мой погляд, з'яўляецца як мага хутчэйшае аднаўленне кіруемасці ў дзяржаве і грамадстве ў цэлым, бо сёння мы дайшлі да стану дэвальвацыі дзяржаўнай улады і дзяржаўнага кіравання з верху да нізу. Ніхто, зразумела, не заклікае адраджаць таталітарызм як абсалютнае панаванне дзяржавы ў сістэме грамадскага і асабістага жыцця. Аднак кожнаму з цвярозым чалавеку розумам павінна быць зразумела, што без цывілізаванай дзяржавы дэмакратыя мае тэндэнцыю ператварацца ў абсалютную ўседазволенасць і анархію. А гэта можа прывесці да распаду ўсіх нармальных грамадскіх сувязей. Да чаго мы ўжо і падышлі на вельмі небяспечную адлегласць. Гэта прыводзіць да многіх бед: нізкай выканаўчай дысцыпліны, карупцыі, масавых злоўжыванняў службовым становішчам, парушэнняў законнасці і правапарадку, росту злачыннасці, паслаблення канстытуцыйна-прававых і маральных устояў жыцця грамадства, у выніку — да сацыяльна-эканамічнага і духоўнага крызісу.

Такі стан рэчаў робіцца нецярпімым. Зразумеўшы неабходнасць хутчэйшага аднаўлення кіравання дзяржавай і грамадствам, Вярхоўны Савет, яго Прэзідыум, Савет Міністраў рэспублікі распрацавалі і ў бягучым годзе пачалі энергічна ажыццяўляць сістэму неадкладных мер, накіраваных на ўмацаванне беларускай дзяржаўнасці. Перш за ўсё быў нададзены неабходны імпульс паскарэнню канстытуцыйных ператварэнняў, завяршэнню недапушчальна марудлай работы па абмеркаванню і прыняццю новага Асноўнага Закона Рэспублікі Беларусь. Шляхам галасавання з дапамогай імянных бюлетэняў (што прадугледжана рэгламентам Вярхоўнага Савета) удалося прыняць раздзелы і артыкулы, якія выклікалі асабліва жорсткія спрэчкі, і тым самым забяспечыць прарыў у, здавалася б, канчаткова зайшоўшым у тупік канстытуцыйным працэсе.

Вырашана пытанне аб увядзенні пасады прэзідэнта Рэспублікі Беларусь як кіраўніка дзяржавы і выканаўчай улады. У нашых сучасных умовах інстытут прэзідэнцтва мае прынцыповае значэнне. Надзелены вялікімі паўнамоцтвамі ўсенародна выбраны прэзідэнт будзе садзейнічаць хутчэйшаму аднаўленню кіравання краінай, забеспячэнню стабільнасці, пераемнасці і павышэнню эфектыўнасці работы органаў улады і ўсіх грамадскіх інстытутаў па вертыкалі. Не сумняваюся, што гэта пойдзе на карысць усяму грамадству.

Важна і тое, што Саветы як форма народнага прадстаўніцтва з усталяванай сістэмай прывычных для насельніцтва органаў улады (у рэфармаваным выглядзе, зразумела), таксама як і Вярхоўны Савет у якасці вышэйшага органа заканадаўчай улады, захоўваюцца і будуць выконваць свае функцыі ў цесным узаемадзеянні з прэзідэнтам. На чарзе выбары прэзідэнта, Вярхоўнага Савета, мясцовых Саветаў, паэтапны парадак правядзення якіх дасць магчымасць пазбавіцца ад вакууму ўлады.

Прыняцце Вярхоўным Саветам 15 сакавіка 1994 года новай Канстытуцыі, несумненна, выклікала задавальненне ўсіх, хто імкнецца бачыць родную Беларусь свабоднай, незалежнай, суверэннай, дэмакратычнай, якая займала б дастойнае месца ў супольнасці народаў.

У першым артыкуле Асноўнага Закона абвяшчаецца, што наша рэспубліка — "унітарная дэмакратычная сацыяльная прававая дзяржава". Кожны з гэтых вельмі важных тэрмінаў нясе вялікую сэнсавую, палітычную і юрыдычную нагрузку. Паняцце ў цэлым вызначае і падкрэслівае лінію на сцвярджэнне ў грамадстве прынцыпу сацыяльнай справядлівасці, правядзенне дзяржавай паслядоўнай сацыяльнай палітыкі, стварэнне прававых інстытутаў і сістэмы сацыяльных устаноў, якія забяспечвалі б надзейную ахову сацыяльна-эканамічных і працоўных ды іншых фундаментальных правоў грамадзян, асабліва тых, каму патрэбны штодзённыя ўвага і клопаты (жанчыны, дзеці, інваліды, састарэлыя і інш.). Мы зыходзілі пры гэтым з разумення таго, што ўлада, якая не імкнецца да ўстанаўлення сацыяльнай справядлівасці, не можа быць трывалай.

Акцэнтам на сацыяльнай прыродзе дзяржавы прадвызначаецца і адна з самых знамянальных і важных асаблівасцей новай Канстытуцыі. Гэта прыярытэт правоў чалавека над правамі грамадства, нацыі і дзяржавы, прызнаны і замацаваны ў Асноўным Законе. Упершыню ў канстытуцыйнай практыцы рэспублікі правы асобы ў адпаведнасці з міжнародным білем аб правах чалавека і заключным дакументам Сусветнай канферэнцыі па правах чалавека (14-25 чэрвеня 1993 года) выносіцца на першы план і становіцца не звычайнай часткай, а галоўнай, ядром усёй Канстытуцыі (арт.21—63). У гэтым плане мы можам гаварыць аб прыкладзе пазітыўнай пераемнасці ў адносінах да нядаўняга мінулага.

Сапраўды, сацыяльна-эканамічны і культурны аспект правоў грамадзян нават на непрыяцеляў сацыялізму рабіў уражанне. І ўсё ж жорсткі панцыр каманда-адміністрацыйнай сістэмы, асабліва ў галіне грамадзянскіх і палітычных правоў, абмяжоўваў творчыя магчымасці многіх людзей, не дазваляў ім разгарнуцца. Ступень асабістай і грамадскай свабоды была строга дазіраванай. Чалавек разглядаўся як шрубка дзяржаўнай машыны. Па-за калектывам, па-за нейкай непадтрымліваемай дзяржавай справай свабода чалавека была больш чым эфемернай. Тады бытавала прыказка "Без бумажки — ты букашка...". Сапраўды, бывалі часы, што калгаснік не мог выехаць з вёскі, калі яму старшыня не даваў даведкі, не гаворачы ўжо пра пашпарт. Грамадзянін не мог падаць у суд на свайго крыўдзіцеля, калі ім быў выканкам ці іншы орган улады.

Не магу сказаць, што з разбурэннем таталітарнай сістэмы мы зрабілі крок у царства свабоды. Але ўсё ж цяпер мы рухаемся ў гэтым накірунку. Паводле новай Канстытуцыі, рамкі грамадскай і асабістай свабоды істотна пашырыліся. У ёй улічаны многія прапановы, якія былі ўнесены па праекту Асноўнага Закона працоўнымі калектывамі, прафсаюзамі, ветэранскімі і іншымі грамадскімі арганізацыямі. Маштабна і пераканаўча выглядае комплекс артыкулаў, звязаных з наданнем грамадзянам асноўных канстытуцыйных правоў, у прыватнасці, такіх фундаментальных, як права на працу, адукацыю, атрыманне бясплатнай медыцынскай дапамогі і інш.

Мне хочацца таксама сказаць менавіта ў частцы аб фундаментальных правах грамадзяніна суверэннай Беларусі і аб дзяржаўнасці беларускай мовы. Упершыню пасля стагоддзяў нацыянальнай знявагі менавіта гэтая Канстытуцыя надзяляе бясспрэчным правам кожнага беларуса, кожную структуру яго дзяржавы і дзяржаву ў цэлым думаць і тварыць на роднай беларускай мове і змагацца за адраджэнне сваёй нацыі і свайго народа. Сёння мы яшчэ, відаць, не ўсвядомілі ў поўнай меры ўсю унікальнасць, усю значнасць гэтага гістарычнага здзяйснення.

Зразумела, рашаючую ацэнку новаму Асноўнаму Закону дасць народ Беларусі, Канстытуцыі яшчэ трэба будзе раскрыць сябе на справе, у ходзе практычнага прымянення замацаваных у ёй нормаў і палажэнняў. Ёй суджана вытрымаць нялёгкі экзамен на сталасць і жыццядзейнасць.

Не выключана, што тыя сілы, якія ўсяляк процідзейнічалі прыняццю новай Канстытуцыі, цяпер, калі яна ўваходзіць у наша жыццё, будуць імкнуцца надаць ёй характар пустой дэкларацыі. Мы хочам зацвердзіць у нашым грамадстве, у паўсядзённым грамадскім ужытку гранічна паважлівыя адносіны да Канстытуцыі, да кожнай замацаванай у ёй нормы, бо Канстытуцыя — гэта галоўны фундамент дзяржаўнай улады, кіруемасці ўсіх яе структур, галоўны каардынатар адносін "дзяржава — грамадства — грамадзянін".

ВЫРАШАЛЬНЫЯ ЎМОВЫ ПОСПЕХУ

Прыняцце Канстытуцыі дае новы імпульс кансалідацыі народа Беларусі, які атрымаў гістарычны шанс развіваць сваю дзяржаўнасць, эканоміку, навуку, культуру ў адпаведнасці з нацыянальнымі традыцыямі, атрыманым вопытам і імкненнем унесці свой самабытны ўклад у працэс сусветнай цывілізацыі.

У Канстытуцыі замацаваны, як мы спадзяёмся, прымальны для ўсіх сацыяльных сіл баланс інтарэсаў і закладзены механізм цывілізаванага вырашэння існуючых і магчымых у будучым праблем грамадскага жыцця. Фарміраванне сталага цывілізаванага грамадства магчыма на базе асноватворных каштоўнасцей, да якіх адносяцца шматукладная эканоміка і палітычны плюралізм, прыярытэт правоў чалавека, дзяржаўны суверэнітэт і народаўладдзе, дэмакратыя і вяршэнства закона.

А гэта азначае такую арганізацыю дзяржаўнага і грамадскага жыцця, пры якой улада і грамадзяне, дзяржаўныя органы і грамадскія аб'яднанні ў галоўным, што вызначае лёс нацыі, дзейнічаюць сумесна. Гэтым галоўным з'яўляецца агульнанацыянальны інтарэс. Ён заключаецца ў хутчэйшым выхадзе з крызіснага становішча, гарантыях і рэалізацыі правоў чалавека, гарантаванні ўнутранай і знешняй бяспекі краіны, яе незалежнасці і цэласнасці. Супярэчнасці і разыходжанні ў поглядах, у асобных падыходах, натуральна, могуць быць, аднак яны ў імя агульнай карысці павінны здымацца або прынамсі аслабляцца шляхам узаемных уступак і кампрамісаў.

Зразумела, пошук шляхоў да згоды трэба пачынаць "з вярхоў", са знаходжання адзіных падыходаў у дзейнасці кіраўніцтва Вярхоўнага Савета і большасці парламентарыяў. Пачатак гэтаму, і пачатак вельмі абнадзейлівы, ужо пакладзены. Яго першыя вынікі відавочныя: мы атрымалі ў рэшце рэшт Асноўны Закон, які так цяжка нараджаўся, дамовіліся аб асноўных прынцыпах уладкавання дзяржавы, аб паэтапнасці працэсу абнаўлення яе ўладных структур.

Таксама неабходна, як вучыць горкі вопыт суседзяў, пазбаўляцца ў зародку ад якога б там ні было стратэгічнага процістаяння парламента і ўрада. У нас былі падставы непакоіцца з гэтай прычыны, аднак законным дэмакратычным шляхам мы ўсё ж падышлі да разважлівасці і згоды ў гэтым плане.

У нас складваецца і ўжо дзейнічае механізм узгаднення пазіцый асноўных парламенцкіх фракцый па галоўных стратэгічных пытаннях нацыянальна-дзяржаўнага быцця. Калі б гэтага не было, ці змаглі б мы замацаваць у Канстытуцыі норму, напрыклад, аб дзяржаўным статусе беларускай мовы? Хіба магчыма было б наогул прыняць новую Канстытуцыю першай незалежнай дзяржавы — Рэспублікі Беларусь? Гэты набытак, гэты механізм згоды трэба і надалей удасканальваць з улікам назапашанага вопыту і новых палітычных рэалій.

Важнейшым элементам працэсу кансалідацыі з'яўляецца пошук шляхоў канструктыўнага супрацоўніцтва ўсіх значных палітычных партый і рухаў грамадства. Для такога супрацоўніцтва ёсць цяпер трывалая канстытуцыйная аснова. Ёсць і супадаючыя, на мой погляд, пазіцыі ў іх асноўных праграмных дакументах. Гэта — дэклараванне прымату правоў чалавека, палітычнага плюралізму, дэмакратычнага ладу грамадства, прававой дзяржавы, сацыяльна арыентаванай змешанай эканомікі, аховы слаба абароненых слаёў насельніцтва з дапамогай пераразмеркавальнай функцыі дзяржавы.

Сапраўды, ёсць разыходжанні, і немалыя, у падыходах, у прыярытэтах, у спосабах і сродках дасягнення праграмных мэт, якія прапануюцца рознымі партыямі і рухамі. Аднак, лічу, пры дасягненні згоды ў галоўным, у тым, што складае нацыянальны інтарэс, несупадзенні ў пытаннях метадаў, тактыкі дзеянняў агульнай справе не перашкода, было б жаданне супрацоўнічаць. Натуральна, трэба падумаць над далейшай распрацоўкай адпаведнага механізма ўзгаднення інтарэсаў розных сіл, якія выступаюць ад імя народа або асобных яго слаёў. Лічу, што гэта павінна быць перш за ўсё клопатам заканадаўчых і выканаўчых органаў улады.

Заслугоўвае ўвагі ідэя стварэння пад эгідай Вярхоўнага Савета своеасаблівых грамадскіх інстытутаў з удзелам асноўных палітычных фарміраванняў, дзе маглі б калектыўна абмяркоўвацца важнейшыя праблемы дзяржаўнага ўладкавання, праекты буйнейшых заканадаўчых актаў эканамічных і палітычных ініцыятыў і да т.п.

Нам яўна не хапае ўмення дыскутаваць, "не пераходзячы на асобы", фіксуючы не столькі разыходжанні, колькі тыя моманты, па якіх магчыма згода. Адзін з палітыкаў XIX стагоддзя вызначаў дэмакратыю як вышэйшую школу кампрамісу. На жаль, гэтых школ мы не канчалі і навуцы кампрамісаў нам яшчэ трэба вучыцца.

Аднак сучасныя рэаліі, прынятыя намі канстытуцыйныя нормы палітычных паводзін абавязваюць усіх нас працаваць і кіраваць ва ўмовах палітычнага шматгалосся, улоўліваючы, сінтэзуючы і выкарыстоўваючы ў дзяржаўнай практыцы ўсё разумнае, слушнае, што нараджаецца ў гушчы народнай, у "мазгавых цэнтрах" розных палітычных партый і рухаў рэспублікі.

Скажу больш. Прыйшоў час для кансалідацыі ці, як гавораць палітолагі, узбуйнення рухаў і партый з падобнымі палітычнымі пазіцыямі. Па сутнасці, гэты працэс пачаўся ўжо, і, думаецца, у нас ёсць шанц у нейкай меры пераадолець раздробненасць палітычных сіл, якія супярэчаць інтарэсам кансалідацыі грамадства. Ужо сёння акрэсліваюцца магчымыя контуры будучай, як яе называюць аглядальнікі, "рэспубліканскай партытуры".

Я ўсведамляю, што на шляху згоды нямала небяспек. Перш за ўсё гэтаму можа перашкодзіць крайняя непрымірымасць асобных палітычных груповак і іх лідэраў. Калі сілы канфрантацыі возьмуць верх, гэта згубна адаб'ецца на думках людзей, унясе сумятню ў грамадскае жыццё, ускладніць прыняцце грамадзянамі ўзважаных рашэнняў на маючых адбыцца выбарах прэзідэнта і Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Зразумела, што, робячы ўсё магчымае ў імя ўсталявання агульнанацыянальнай згоды, беларуская дзяржава абвяшчае самую рашучую барацьбу злачыннасці і законанепаслухмянасці, ад каго б яны ні зыходзілі.

Клапоцячыся пра ўнутраную згоду і мір на зямлі нашай Бацькаўшчыны, Вярхоўны Савет, урад рэспублікі маюць намер і ў далейшым прымаць усе неабходныя меры для ўсталявання згоды і міру з нашымі блізкімі суседзямі і далёкімі партнёрамі па міжнароднаму супольніцтву нацый.

Ад гэтага ў немалой ступені залежыць рэалізацыя асноўных састаўных нацыянальнага інтарэсу Беларусі: выхаду з крызісу, яе бяспекі і нацыянальна-духоўнага адраджэння.

Мы поўныя рашучасці захаваць добрыя братэрскія сувязі з усімі нашымі суседзямі; выканаць свае міжнародныя абавязацельствы, і асабліва аб статусе бяз'ядзернасці нашай краіны і нераспаўсюджанні ядзернай зброі, у якасці бяз'ядзернай дзяржавы прымаць удзел у будаўніцтве агульнаеўрапейскага дома шляхам актыўнага ўваходжання ў арганізацыі Еўрапейскага супольніцтва нацый; уважліва аднесціся да праграмы "Партнёрства ў імя міру" і выканаць свой доўг у сістэме калектыўнай бяспекі краін СНД; з годнасцю прадстаўляць нашу рэспубліку ў міжнародных арганізацыях, і ў першую чаргу ў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

Рэалізуючы шматвектарную палітыку разумнага прагматычнага рэалізму, мы настойліва будзем імкнуцца да рэалізацыі прынцыпаў consensus omniom, г.зн. прынцыпаў універсальнай згоды.

ДЗЕВЯТАЕ НЕБА

Канцэрт як поле бітвы

У аўторак вечарам канцэрт "Удзячных мерцвякоў" ("Greatful Dead") у Арланда (штат Фларыда) ператварыўся ў арэну бітвы.

Паліцыя была вымушана прымяніць слязісты газ у адказ на град камянёў і пустых бутэлек ад фанатаў гурта, якія спрабавалі прарвацца на канцэрт без білетаў. У зале захаваўся парадак дзякуючы самаадданым дзеянням ахоўнікаў парадку. Паведамленняў аб ахвярах і колькасці арыштаваных не паступіла. Напэўна, да гэтага справа і не дайшла.

Загінулі ў агні

Пяць жанчын і аднагадовае дзіця загінулі, шэсць чалавек былі сур'ёзна паранены ў выніку моцнага пажару ў французскім горадзе Масэль.

Трагедыя адбылася вечарам з панядзелка на аўторак у адной з гарадскіх піцэрый у цэнтры. Каля 20 пажарнікаў удзельнічала ў тушэнні агню. Пажар вельмі хутка лакалізавалі, але людзей выратаваць не ўдалося. Прычыны "вогненнай катастрофы" да гэтай пары невядомыя. Мяркуюць, што пажар узнік з-за няспраўнай электрасістэмы ў адной з духовак на кухні, у цэху па прыгатаванню піцы.

Жартаўнікі на радыё

Грамадская бібліятэка ў Форт Ворце (ЗША) стала арэнай сапраўднай бітвы. Гэта здарылася пасля таго, як мясцовае радыё аб'явіла жыхарам горада, што работнікі бібліятэкі схавалі некалькі соцень дзесяці і пяцідаляравых банкнот у кнігах па фантастыцы і пераканала іх пайсці на пошукі.

Больш як 500 чалавек уварваліся ў будынак бібліятэкі і рынуліся ў аддзел фантастыкі, пакінуўшы на падлозе больш як 3 тысячы тамоў і многія пашкоджаныя. Сапраўдны пік "атакі" пачаўся тады, калі прайшлі чуткі, што ў бібліятэчных кнігах схавана ўсяго каля 10 тысяч даляраў.

Вакол туфліка Мэрылін

Адзенне і іншыя асабістыя рэчы Мэрылін Манро, якія былі выкрадзены ў выніку разбойнага нападу на музей у Манхэтэне, дзе яны захоўваліся, вернуты назад.

Падазраваемы ў злачынстве арыштаваны. Сярод скрадзеных рэчаў — славутая белая сукенка з дэкальтэ, у якой яна часта з'яўлялася ў фільмах пасля ванны, а таксама туфлі і фрагменты асабістай перапіскі з акцёрам Лі Страсьергам. Напад на музей адбыўся ў верасні мінулага года.

Кава – у якасці ўгнаення?

Калі прапанова ізраільскіх даследчыкаў знойдзе сваё прымяненне, цяплічныя расліны і тэхнічныя культуры ў хуткім часе будуць з прысмакам кавы. Вучоныя распрацоўваюць спосабы выкарыстання ядавітага кававага асадку ў якасці ўгнаення.

Фабрыкі, якія вырабляюць каву, штогод выкідваюць мільёны тон кававых асадкаў, і новы метад дасць магчымасць зменшыць забруджванне навакольнага асяроддзя. Прапануемая тэхналогія распрацоўваецца ў адным з буйнейшых доследных цэнтраў краіны.

Музыка "кантры" для татулі Боба

Каля 350 чалавек, апранутых у "скуру рокераў", праводзілі ў апошні шлях Роберта Шылдса (татулю Боба), 78 гадоў, шматгадовага нязменнага лідэра групоўкі матацыклістаў "Бандыдас", які памёр сваёй смерцю, што бывае вельмі рэдка ў такім асяроддзі.

Працэсія, якая расцягнулася больш чым на мілю, ішла за трунай свайго лідэра на могілкі Корпус Крысці, што ў Тэхасе. Ніякай фармальнай цырымоніі пры пахаванні не было, і калі труну з целам апускалі ў зямлю, гучнагаварыцель на адной з машын сыграў музыку "кантры", як і заказваў пакойны.

ПАВЕДАМЛЕННІ, АТРЫМАНЫЯ ПА КАНАЛАХ СПАДАРОЖНІКАВАЙ СУВЯЗІ "ЧЫРВОНАЙ ЗМЕНЫ"

ЭСТЭТЫЧНАЯ СТУДЫЯ

Талент, што з табой рабіць?

□ Ірына ХАДАРЭНКА

"Калі чалавек хоча стаць майстрам у якім-небудзь мастацтве, яму павінна быць падпарадкавана яго жыццё або, прынамсі, яно павінна быць звязана з гэтым мастацтвам",— пісаў знакаміты амерыканскі псіхолаг, філосаф і сацыёлаг Эрых Фром. На жаль, цяпер знайсці сярод моладзі людзей, якія б выказалі жаданне ахвяраваць жыццём дзеля мастацтва, даволі складана. І гэта зразумела, бо ніколі яшчэ гэтак востра не стаяла праблема адносін мастацтва і жыцця, творчасці і быцця.

Наш час нараджае адначасова і неймаверную творчую смеласць, і небывалую творчую слабасць. Сёння трэба быць ледзь не вар'ятам, каб выбраць творчую прафесію і звязаць свой лёс з мастацтвам. Краіна паступова пераходзіць на "рыначныя рэйкі", грамадствам апаноўвае рыначная арыентацыя, моладзь імкнецца заняцца бізнесам, каб забяспечыць сабе стабільную будучыню. Што з гэтага вынікае? Тое, што мастацтва пачало станавіцца на камерцыйную аснову, а гэта далёка не заўсёды дае станоўчы эфект. Праблема маладзёжных творчых аб'яднанняў і суполак не толькі ў тым, каб знайсці багатага спонсара, але і ў тым, каб рабіць тое, што мае попыт. Пра якую творчую свабоду тут можа ісці размова, калі пытанне "як жыць" змянілася на "як выжыць"! Выслоўе "талент павінен хадзіць галодным" набывае ўсё больш рэальны характар. Мноства прадстаўнікоў творчых прафесій вымушаны весці проста-такі жабрацкае існаванне, а ўсё гэта сведчыць аб тым крытычным становішчы, у якім знаходзіцца наша культура. Можна запярэчыць, што зараз праводзіцца палітыка адраджэння, вяртання да вытокаў, стварэнне нацыянальнай школы. Так, але ж як марудна гэта адбываецца! Складаецца нават уражанне, што пэўным колам хацелася б запаволіць гэтую з'яву яшчэ больш. Яскравы прыклад такога замаруджвання можна знайсці ў той жа сістэме адукацыі. Катастрафічна не хапае неабходных падручнікаў на беларускай мове: студэнты чакаюць, пакуль выкладаць пачнуць на беларускай мове, выкладчыкі чакаюць, пакуль студэнты пачнуць размаўляць на роднай мове. У тэхнічных ВНУ скарачаюцца гадзіны на гуманітарныя дысцыпліны, такія, як філасофія, культуралогія, этыка. А без гэтага ж немагчыма выхаваць нацыянальна свядомую і ўсебакова развітую асобу!

Даволі часта можна сутыкнуцца з парадаксальнай сітуацыяй, калі вучань або студэнт, які займаецца адным ці некалькімі відамі мастацтваў і на выніках аналізу ўвагі і памяці атрымлівае высокі бал, аказваецца амаль апошнім па паспяховасці. З аднаго боку, бывае цяжка сумяшчаць творчасць і вучобу, асабліва тады, калі яны маюць супрацьлеглы характар. З другога — у самой сістэме навучання закладзены такія "падводныя камяні", якія самі па сабе з'яўляюцца фактарамі тармажэння інтэлектуальнага развіцця. Для таленавітай творчай асобы нудны вучэбны працэс можа стаць сапраўднай пакутай. У такім выпадку творчасць становіцца асноўным сродкам самасцвярджэння і самаўдасканалення. Калі жыццёваму памкненню да развіцця чыняцца перашкоды, то энергія, якая не атрымлівае выйсця, трансфармуецца ў дэструктыўную, з'яўляецца прага да знішчэння, адмаўленне агульнапрынятых маральных норм, пачынаецца рэалізацыя сваіх сіл у іншых і часам далёка не лепшых сферах жыццядзейнасці. Аднак, чалавек ніколі не перастае імкнуцца да творчасці, бо толькі ў ёй заключаецца крыніца сілы, свабоды і шчасця. Таму праблема развіцця творчых здольнасцей і самарэалізацыі асобы не страчвае сваёй актуальнасці, а наадварот, набывае больш важнае значэнне.

Нягледзячы на ўсе складанасці цяперашняга жыцця, на ніве літаратуры і мастацтва з'яўляюцца новыя таленты. Задача ў тым, каб даць ім магчымасць свабодна развівацца. Адраджэнне мастацкай культуры павінна адбывацца з арыентацыяй на высокія эстэтычныя і ў той жа час рэальна-жыццёвыя ідэалы, суладныя з індывідуальнай творчай свабодай. Неабходна аднавіць нацыянальныя традыцыі не толькі ў адукацыі і выхаванні, але і ў штодзённым жыцці, стварыць сваю "ачалавечаную" эканоміку, садзейнічаць фарміраванню слоя нацыянальнай эліты. Бо ўзровень цывілізаванасці кожнай дзяржавы вызначаецца перш за ўсё магутнасцю "інтэлекту нацыі" і залежыць ад наяўнасці такіх асоб, якія сваёй дзейнасцю ўносяць уклад у нацыянальную і сусветную культуру. Аніяк нельга забываць пра гэта, калі мы сапраўды хочам жыць у цывілізаванай еўрапейскай краіне.

ЗАМАЛЕУКІ З НАТУРЫ

Міленькі

Так усе клічуць у нашым пад'ездзе Івана Данілавіча. Зімой і ўлетку ён ходзіць у адным і тым жа адзенні ваеннага крою. Не хапае толькі пагонаў. Ён пенсіянер, вольнага часу мае шмат, з раніцы да вечара круціцца ў двары, выглядвае, хто куды ідзе, часта нырае ў падвал. Там у яго вялікі клопат з хлеўчуком, які ён рамантуе ўжо мо гадоў дзесяць. Не так рамантуе, як перастаўляе замкі, каб ніхто не падабраў да іх ключы. А замкоў на абабітых бляхай дзвярах ягонага хлеўчука штук пяць. І ўсе важкія, здаравенныя. І яшчэ трэба сказаць, што дзверы яго хлеўчука аперазаны крыж-накрыж заваламі. Ну, не хляўчук, а камера для вязняў. Не хапае толькі ў дзвярах акенца-кармушкі.

Характар Іван Данілавіч мае прыязны, ветлівы. Ён любіць найбольш пагутарыць з бабулямі свайго ўзросту, якія заўсёды збіраюцца на лаўцы ў двары. З мужчынамі таксама ветлівы. Сустрэне, бывала, каго з нас, суседзяў, і заўсёды пачастуе цыгарэтаю, а дзяцей — цукеркамі.

Нядаўна сустрэў мяне ў пад'ездзе:

— Як справы, міленькі сусед?

— Лепш не трэба, — адказваю.

— І горш таксама, — смяецца. — Ці не пачаставаць цябе цыгарэтаю?

— Вы ж, Данілавіч, не курыце. Навошта купляеце цыгарэты? Яны ж цяпер дарагія...

— Для дарагіх людзей, міленькі, — бліскае вачыма.

Ён любіць блукаць па магазінах, цікавіцца, што прадаецца і за якую цану. Цікава збоку назіраць, як Данілавіч таргуецца там з прадаўцамі, усё дапытваецца ў іх:

— Якой катэгоры мяса, міленькія? Якой тлустасці смятана, даражэнькія?

Асабліва ён любіць і шкадуе бадзяжных катоў, якія жывуць у нашым падвале. Кожны раз у час абеду яны збягаюцца да нашага пад'езда і не зводзяць вачэй з вокнаў Івана Данілавіча. Чакаюць свайго гаспадара і апекуна. І вось ён з міскаю аб'едкаў выходзіць з кватэры ў двор, кладзе кожнаму кату пайку:

— Ешце, міленькія сіроткі, ды мышэй лавіце!

І раптам я заўважыў, што Данілавіч неяк насцярожана і баязліва адносіцца да Пятра Захаравіча, палкоўніка ў адстаўцы, майго суседа па лесвічнай пляцоўцы. Кожны раз, калі сустракаецца з ім у пад'ездзе, саступае дарогу і чамусьці скоса на яго пазірквае.

Пытаюся аднойчы ў Пятра Захаравіча:

— Чаму гэта Данілавіч цураецца вас?

— Бо я служыў раней у нашым гарадскім ваенкамаце і ведаю, што наш сусед быў следчым у карных органах Берыя. Калі б яму зараз вярнулі той час, Іван Данілавіч табе і мне скруціў бы рукі назад і загадаў бы: "Станавіцеся пад шыбеніцу, міленькія!"

ЖУРНАЛІСТ ДАСЛЕДУЕ ПРАБЛЕМУ

Славік у чужым целе

Споведзь дзвюх сустрэч

□ Яўгенія ВІЦЬБА

Да таго часу будуць сярод нас маральныя калекі і самагубцы, пакуль мы не зразумеем: людзі не вінаватыя ў тым, што здзек ці памылка прыроды прывялі да з'яўлення на свет транссексуалаў — асоб, у якіх назіраецца разыходжанне паміж біялагічным і пашпартным полам, у якіх устойлівае пачуццё прыналежнасці да полу супрацьлеглага.

З таго часу, як у мясцовай газеце была змешчана мая публікацыя пра яго, мінулі два гады. І вось зусім нечакана Славік пазваніў мне на кватэру, зноў напомніў аб сабе. У занепакоеным жаночым голасе гучала жаданне сустрэцца і пагаварыць. Была ў ім і непрыхаваная просьба аб спачуванні і, магчыма, надзея на дапамогу. Значыць, праблемы засталіся нявырашанымі, падумалася мне, і дала згоду на сустрэчу.

З'явіўся Славік надзіва хутка. Літаральна праз паўгадзіны пасля званка. Адчыніла дзверы і ледзь не застыла ад разгубленага здзіўлення, бо на парозе стаяў малады мужчына з рэдкаватай, але даволі інтэлігентнай бародкай і вусікамі. Усё знешне было быццам іншым. Вось толькі голас, жаночы голас Славіка, яшчэ больш недарэчна падкрэсліваў выключную неадпаведнасць з аблічам.

Мы селі піць каву. Мая эмацыянальная збянтэжанасць пакрыху адступала. Я глядзела на дзявочыя тонкія пальцы Славіка, на абручальны пярсцёнак на адным з іх, на тое, як ён нервова смаліў цыгарэты. Успаміны пра першае знаёмства пайшлі адначасова з назіраннямі.

Тады, два гады назад, далікатнасць майго візіту да Славіка прыводзіла да такіх маральных пакут, да такой разгубленасці, што нават пасля таго, як яго маці адчыніла дзверы, мне хацелася збегчы ці праваліцца на месцы ад нейкага страху і сарамлівасці. Але — пераступіла парог утульнай кватэры, і Славік адразу выйшаў насустрач. Мужчына як мужчына: кароткая стрыжка з праступаючай лысінкай, паўголыя грудзі з крыжыкам прыкрываў махровы халат.

Тады, помніцца, Славік запрасіў у другі пакой "пасакрэтнічаць-папляткарыць", а я здзіўлена ўглядалася ў яго твар з тонкімі вуснамі і, здаецца, з толькі што змытымі пасля касметыкі павекамі, і напружвалася зразумець, адкуль зыходзіць яго ласкава-ветлівы жаночы голас. Голас, якраз, як у найлепшай сяброўкі, якая толькі і чакала мяне.

Праз імгненне на змену збянтэжанасці прыйшло пачуццё спачування і жаданне зразумець гэтага чалавека. Асцярожна папрасіла расказаць, як ён адчуў гэта, з чаго ўсё пачалося.

— Я адразу здагадаўся, чаму вы прыйшлі, — з горыччу самай няшчаснай жанчыны сказаў тады Славік. (У гэты момант у яго нават уздых вырваўся спецыфічна жаночы, ды і рукі былі складзены на грудзях так, як толькі ў адчаі могуць скласці жанчыны). — Гэта дзякуючы Віцебскім урачам я стаў такім вядомым. Хіба яны могуць гарантаваць хоць у чым ананімнасць. А як мне з такім двайным жыццём?.. Ды я і не ўтойваў ніколі...

Пачалося як, пытаеце? З дзяцінства пачалося. Сябраваў толькі з дзяўчынкамі, любіў іх банцікі, цацкі. Пазней, у той самы пераходны ўзроставы перыяд, адчуў, што хачу падабацца хлопчыкам. Падмалёўваў вусны, вочы... Набыў жаночую бялізну... Самае страшнае і цяжкае пачалося тады, калі акрэслена пачаў адчуваць целам у сабе жанчыну, з усімі першаснымі і другаснымі палавымі прыкметамі.

Як ні імкнулася, мне было цяжка пераасэнсаваць пачутае. Нават тады, калі Славік паказаў касметычны набор з самых розных памад і ценяў. Калі паказаў свае фотакарткі, з якіх пaглядаў тварык адной і той жа вельмі мілай дзяўчынкі — Славіка ў юнацтве. На адной з іх — ён на пляжы ў плавачках і бюстгалтэры.

Я глядзела на гэта, глядзела і слухала драматычны маналог.

— Мне падабалася, калі я быў падмаляваны, калі на мяне заглядваліся мужчыны. Ды і ўвогуле, калі нехта з іх дурнічкай абзываў, мне было вельмі прыемна. Часта ад'язджаў на некалькі дзён у іншыя гарады, дзе ніхто мяне не ведаў. Там адчуваў сябе, як рыба ў вадзе, знаёміўся з хлопцамі пад жаночымі імёнамі.

Праслухала пачатак горкай і малазразумелай споведзі Славіка, падалося, што перада мной мая сяброўка, з якой не бачыліся многа гадоў, з якой зараз прыгадваем аб мінулым, што прайшло паасобна.

— А каханне? Ці было ў цябе каханне?.. — запыталася.

— Я і сёння не магу яго забыць... Божа, як я кахаў... Сустракаліся чатыры месяцы... Зайшло занадта далёка, і я адчуў, што ў маім жыцці ў гэтым плане не можа быць нічога сур'ёзнага і пастаяннага. Разыграў сцэну рэўнасці, каб разарваць адносіны: прайшоўся перад ім з другім маладым чалавекам... Потым пайшлі выпадковыя і непрацяглыя сувязі... З мужчынамі... Некаторыя так і не даведаліся, хто я... Я вымушаны быў стаць такім. Ніхто не жадаў мне дапамагчы, урачы нават смяяліся, як над дурнем.

Я ж сам звярнуўся да іх. Яшчэ ў дзевятым класе прачытаў у польскім часопісе артыкул "Пан ці пані?". Ён і дапамог мне зразумець маё становішча. Гэта пабудзіла да дзеяння. Пайшоў да ўрачоў-псіхіятраў. Тыя, хаця і пасмяяліся, накіравалі да эндакрынолагаў. Правялі аналіз букальнага эпітэлію, слізістай рота на ўтрыманне палавога храманціну. Маё становішча пацвердзілася: Х-храмасома — 0 працэнтаў, Y-храмасома — таксама нуль працэнтаў. Гэта значыць, што я — ні тое, ні сёе. Трэба было ўвесці жаночыя гармоны, а пасля нязначнай аперацыі дарабіць усё астатняе.

На жаль, гэтага не зрабілі. Славіка вырашылі проста падагнаць пад пашпартныя даныя і правялі ўнутрымышачныя ін'екцыі з мужчынскімі гармонамі. У хуткім часе ён адчуў, як пачаў расці, пашырацца ў плячах. Але ў мужчыну так і не вырас, усё пачало вылівацца ў істэрыку, страшэнныя галаўныя болі. Два разы Славік імкнуўся скончыць самагубствам.

Псіхіятры, у тым ліку і Вера Паўлаўна Уладзімірава, што з разуменнем паставілася да Славіка, сцвярджаюць: у такіх выпадках, каб не дайсці да самагубства, неабходна хірургічная аперацыя. Доўга і дарэмна дабіваўся яе Славік у адзіночку. Так і не знайшлося людзей, якія б пасадзейнічалі яму. Незразумелыя большасці праблемы Славіка хутчэй падвяргаліся асмяянню і нават больш — праследаванню. Таму і выклікалі яго ў вендыспансер здаваць аналізы на СНІД, ды і на іншыя хваробы. Як жа інакш, калі прыпісаны да групы рызыкі.

Гаварыць пра такіх, як ён, у нас не прынята. Але добра, калі мы толькі маўчым, нават пасля таго, як нейкім чынам змяніліся, пацяплелі адносіны да палавых меншасцей. Так жа лёгка загнаць чалавека ў тупік безвыходнасці і так складана дапамагчы хаця б псіхалагічна, калі няма ні спецыялістаў-урачоў, ні юрыстаў, у якіх можна было б атрымаць кансультацыю наконт змены полу.

Горкую крыўду затаіў Славік на Віцебскі медыцынскі інстытут, на кафедру псіхіятрыі, куды запрашалі яго і выстаўлялі для студэнтаў як рэдкі і дзівосны экспанат. Колькі адчуў прыніжанасці, але хадзіў, бо спадзяваўся, што накіруюць у які-небудзь Цэнтр псіхаэндакрыналогіі ці сексапаталогіі. Але спадзяванні былі дарэмныя. Бо там толькі глядзелі на яго, вучыліся ды пераконваліся, што так бывае.

У розныя дзверы ён стукаўся сам. Спачуваючымі дарадчыкамі былі толькі два гарадскія псіхіятры. Ездзіў і ў Маскву, і ў Растоў. У 1989 годзе нарэшце выклікалі на абследаванне растоўскія медыкі. Ды ні з чым вярнуўся назад. "Мусіць, старая ўжо", — сказаў тады Славік. Сказаў з роспаччу, нібы жанчына, зразумеўшая адыход маладосці.

...Мой госць нервова курыць цыгарэты, расказвае пра сябе. За гэты час ён скончыў паскораныя медыцынскія курсы і працуе дэзінфектарам у бальніцы. Заўважыўшы мой позірк, скіраваны на абручальны пярсцёнак свайго пальца, Славік прадугадвае маё пытанне, апярэджваючы яго адказам.

— Ды не стаў я мужчынам... тым больш жанатым... А бародка ды пярсцёнак — гульня на публіку. Усё засталося па-ранейшаму. Падчас так дрэнна бывае!.. Супакойваючыя таблеткі прымаю, ды не дапамагае... Жанчына я не ў сваім целе. Трэба нейкім чынам дабівацца аперацыі, якая платная сёння. Грошай няма, а ўсе цэнтры гэтыя — замежныя ўжо. Што рабіць?

Я таксама не ведаю, што рабіць. Магчыма, пасля адпаведных медыцынскіх заключэнняў змагу арганізаваць матэрыяльную дапамогу. Калі ёсць кампетэнтныя, зацікаўленыя і добразычлівыя людзі, выкажуць яму хоць якую падтрымку і параду.

ПАН-БЕЛАРУСІКА

"У Навагрудку я правёў лепшую частку свайго жыцця"

Гэтыя словы напісаў сусветна-вядомы вучоны, хоць яшчэ нядаўна ўсе стараліся пра яго не ўспамінаць. Між тым? яго неардынарны лёс арганічна звязаны з Навагрудчынай.

Чалавек гэты — Барыс Уладзіміравіч Кіт, вучоны ў галіне астранаўтыкі.

Нарадзіўся Барыс Уладзіміравіч у 1910 годзе ў Санкт-Пецярбургу. Пасля першай сусветнай вайны сям'я вярнулася на радзіму бацькі, у вёску Агароднікі Навагрудскага павета. У дваццатыя гады Б.У.Кіт быў вучнем Навагрудскай беларускай гімназіі, а ўвосень 1939 года стаў яе дырэктарам.

Пазней лёс закінуў яго ў эміграцыю. Працаваў у буйнейшых даследчых цэнтрах ЗША ў галіне астранаўтыкі, выкладаў матэматыку ў навучальных установах. Б.У.Кіт (у сааўтарстве з І.Дугласам) — аўтар першага ў свеце падручніка па ракетнай тэхніцы на цвёрдым паліве, кнігі аб развіцці савецкай касмічнай тэхнікі, удзельнік распрацоўкі праекта вадароднага паліва ў час першага палёту амерыканскіх касманаўтаў на Месяц.

Не забывае вучоны і сваіх каранёў. Ён адзін з арганізатараў буйнейшай у ЗША "беларускай калоніі" ў Саўт-Рыверы (штат Нью-Джэрсі). Б.У.Кіт непасрэдна ўдзельнічаў у стварэнні беларускага літаратурна-этнаграфічнага музея ў Ляймене (Германія), матэрыяльна падтрымлівае беларускія выданні за рубяжом.

Нягледзячы на даволі сталы ўзрост, Барыс Уладзіміравіч плануе гэтай вясной прыехаць на родную Навагрудчыну, наведаць Гродзенскі універсітэт імя Янкі Купалы. Тут яму мяркуюць уручыць дыплом аб прысваенні звання Ганаровага доктара навук гэтай навучальнай установы. А ў Навагрудскім краязнаўчым музеі ўжо адкрыта экспазіцыя, прысвечаная вялікаму земляку.

НА ЗДЫМКУ:

Будынак былой гімназіі ў Навагрудку, дзе дырэктарам быў Б.У.КІТ. Цяпер тут сярэдняя школа.

Эдуард КАБЯК, БЕЛІНФАРМ.

Фота аўтара.

ГАВОРЫМ ПА-БЕЛАРУСКУ

ЖДИ У МОРЯ ПОГОДЫ – Сядзі ў будзе і чакай, што будзе; Сядзі ды на неба глядзі.

ЖИВ КУРИЛКА – Жыве наш тата і без свята; Хоць пацеем, але не маладзеем; Нашто той вох, калі мы ўтрох.

ЖИЗНЬ ПРОЖИТЬ – НЕ ПОЛЕ ПЕРЕЙТИ – Век звекаваць – не пальцам паківаць; Век зжыць – не мех сшыць; Жыццё пражыць – не песеньку спець; Жытку пражыць – не люльку выкурыць.

ЗА БИТОГО ДВУХ НЕБИТЫХ ДАЮТ – За аднаго бітага двух нябітых даюць, ды не бяруць; Адзін біты дзесяцёх нябітых каштуе (варты); За аднаго вучонага сем слепакоў даюць, і то не бяруць.

ЗА ДВУМЯ ЗАЙЦАМИ ПОГОНИШЬСЯ – НИ ОДНОГО НЕ ПОЙМАЕШЬ – Хто зашмат жадае, той нічога не мае; За сем работ бярэцца, а ні адна не ўдаецца; Хто два зайцы гоніць – ніводнага не здагоніць; Разам дзвюх сарок за хвост не ўтрымаеш.

ЗАКОН, ЧТО ДЫШЛО: КУДА ПОВЕРНУЛ, ТУДА И ВЫШЛО – На рынку долі не купіш, а ў судзе праўды не знойдзеш; Каму за штуку прымуць, а каму за тое ж скуру здымуць; У каго капшук паўнейшы, у таго і суд спраўнейшы; Была б спіна – знойдзецца віна.

ЗАПАС КАРМАН НЕ ДЕРЁТ – Вялікая куча не надакучыць; Запас бяды не чыніць; Запас месца не пралежыць; Няхай будзе – есці не просіць; Хто жыве без запасу, той гіне без часу; Добра, у каго запас на ліхі час.

ЗА ПОСТОЙ ДЕНЕГ НЕ ПЛАТЯТ – Сядзь, даражэй не заплаціш; За пастаянку даражэй не плацім – сядзь; Прысядзь, госць будзеш.

ЗАПРЕТНЫЙ ПЛОД ВСЕГДА СЛАЩЕ – Калі кажуць "не", то хочацца ўдвайне (смачней удвайне); Дзе плот ды дзядуля, там смачныя дулі; За высокім частаколам слівы смачнейшыя; Чаго не вольна, таго і карціць.

ЗА СПРОС НЕ БЬЮТ В НОС – За папытанне не даюць ні ў каршэнь, ні снядання; За запытанне не страціш ні абеду, ні снядання; Хто пытае, той многа знае.

ЗАСТАВЬ ДУРАКА БОГУ МОЛИТЬСЯ – ОН И ЛОБ РАСШИБёТ – Скажы дурному паклоны біць, то ён і лоб паб'е; Дурань і мяла зломіць; Разумны работу зробіць, а дурань і мяла зломіць; Дай дурню брытву, то ён зарэжацца; Не хадзіў шалудзька Богу маліцца, а як пайшоў, дык і лоб разбіў; Дурань і молячыся лоб паб'е.

И ВОЛКИ СЫТЫ, И ОВЦЫ ЦЕЛЫ – І козы сытыя, і сена цэлае; І воўк сыты, і козы цэлыя; І Бога не гнявіць, і чорту дагадзіць.

ИЗ ГРЯЗИ ДА В КНЯЗИ – Як з пана пан, то аддасць валы, а як з мужыка пан, то здзярэ пасталы; Як з мужыка зробіцца пан, то колам галавы не дастаць; Не дай Бог з гною пірог, а з мужыка пан; Не дай Бог свінні рог, а мужыку панства; Сто коп не грошы, мужык не пан.

Зміцер Санько "Малы руска-беларускі слоўнік прыказак, прымавак і фразем"

ТЫДЗЕНЬ ПА ГАРАСКОПУ

11 — 17 красавіка

Авен

Панядзелак. Кантралюйце сітуацыю ў асабістым жыцці. Устрымайцеся ад ужывання алкаголю.

Аўторак. Больш часу праводзіце ў сям'і. Будзьце ўпэўненымі ў сабе.

Серада. Магчыма, вам прыйдзецца перагледзець многія ранейшыя планы. Пазбягайце высвятлення адносін з супрацоўнікамі.

Пятніца. Стрымлівайце свае эмоцыі.

Субота. Удача ў фінансавай сферы.

Нядзеля. Многае будзе залежаць ад вас у каханні. Будзьце гаспадаром свайго слова.

Цялец

Панядзелак. Не страчвайце аптымізму і ўпэўненасці ў сабе. Пастарайцеся не спрачацца. Сардэчныя справы нармалізуюцца.

Аўторак. Поспех у бізнесе.

Серада. Звярніце ўвагу на сваё здароўе.

Чацвер. Магчымы непаразуменні з калегамі. Пазбягайце стрэсавых сітуацый.

Пятніца. Не ўсё атрымаецца ў інтымным жыцці. Але стрымлівайце свае эмоцыі.

Субота. Верагодна паспяховае падарожжа. Пашырыцца кола вашых знаёмстваў. Не злоўжывайце ежай у гэты дзень.

Нядзеля. [illegible]

Блізняты

Панядзелак. Удача ў фінансавай сферы. Нічога не мяняйце ў спосабе вашага жыцця.

Аўторак. Гармонія ў каханні.

Серада. Будзьце асцярожнымі ў гутарках з ахоўнікамі парадку.

Чацвер. Магчымы матэрыяльны прыбытак, але пастарайцеся не рызыкаваць. Цяжкасці з новымі знаёмствамі.

Пятніца. Стрымлівайце свае эмоцыі ў адносінах да родных. Непаразуменні ў інтымным жыцці.

Субота. Захоўвайце асцярожнасць у бізнесе. Звярніце ўвагу на сваю нервовую сістэму.

Нядзеля. Лепш не плануйце ніякіх сур'ёзных спраў на гэты дзень. Многае будзе залежаць ад вашага асяроддзя.

Рак

Панядзелак. Непаразуменні ў фінансавай сферы. Не канфліктуйце з супрацоўнікамі.

Аўторак. Займіцеся спортам.

Серада. Стабілізуецца становішча на працы. Рызыкуйце ў бізнесе.

Чацвер. Стрымлівайце залішнія эмоцыі. Будзьце патрабавальнымі не толькі да блізкіх, але і да сябе.

Пятніца. Праяўляйце больш характару і настойлівасці ва ўсім. Пастарайцеся не сварыцца з роднымі.

Субота. Вам не трэба вырашаць грашовыя справы аднаму. Звярніцеся па дапамогу да сваіх сяброў.

Нядзеля. Не выключана цікавае падарожжа. Магчыма, вырашацца вашы інтымныя праблемы.

Леў

Панядзелак. Будзьце асцярожнымі: магчымасць захворвання.

[illegible]

Аўторак. Паклапаціцеся пра сваю будучыню. Пазбягайце спрэчак на працы і ў сям'і.

Серада. Магчымы цяжкасці ў кантактах з новымі людзьмі.

Чацвер. Поспех ва ўсіх вашых пачынаннях. Але не лепшы час для забаў.

Пятніца. Сур'ёзна абдумайце свае паводзіны ў гэты дзень, каб не зрабіць памылак. Будзьце актыўнымі ў каханні.

Субота. Атрымаеце навіны здалёк. Магчымы грашовыя паступленні.

Нядзеля. Не давярайце сваіх інтымных адносін сябрам. Поспех у фінансавай сферы. Паклапаціцеся аб сваім страўніку.

Дзева

Панядзелак. Пастарайцеся не ўхіляцца ад патрэбных спраў.

Аўторак. Спрыяльны час для творчай дзейнасці.

Серада. Поспехі ў гандлі і ў сферы бізнесу. Магчыма сустрэча з каханым.

Чацвер. З'явяцца шанцы на ўдачу ў бізнесе. У асабістым жыцці стрымлівайце свае эмоцыі.

Пятніца. Займіцеся хатнімі справамі ў гэты дзень.

Субота. Не перанапружвайце сваю нервовую сістэму. Пастарайцеся выехаць за горад.

Нядзеля. Рамантычная сустрэча.

Шалі

Панядзелак. Больш увагі ўдзяліце свайму здароўю.

Аўторак. Пазбягайце канфліктаў з калегамі ці з сябрамі. Будзьце настойлівымі ва ўсім.

Серада. Непаразуменні ў фінансавай сферы. Наведайце царкву.

Чацвер. Не асуджайце іншых. Звярніце ўвагу на свае недахопы.

Пятніца. Не плануйце ніякіх сур'ёзных спраў. Верагоднасць траўм. Цудоўны час для інтымных адносін.

Субота. Поспех у бізнесе і ў сям'і.

Нядзеля. Устрымайцеся ад паспешлівых рашэнняў.

Скарпіён

Панядзелак. Каханню ўсе ўзросты пакорныя. Будзьце патрабавальнымі да іншых.

Аўторак. Звярніце ўвагу на дарогу. Не ўвязвайцеся ў рызыкоўныя прадпрыемствы. Сачыце за сваімі дзецьмі.

Серада. Займіцеся паляпшэннем свайго быту.

Чацвер. Магчымы канфлікты на працы. Выкарыстоўвайце вопыт іншых, каб дапамагчы сабе.

Пятніца. Ад вас будзе многае залежаць у каханні.

Субота. Пастарайцеся больш часу правесці на свежым паветры.

Нядзеля. Будзьце стрыманымі, наведайце царкву.

Стралец

Панядзелак. Пазбягайце сварак з начальствам. Адкладзіце каханне на іншы час.

Аўторак. Магчымы грашовыя страты. Сцеражыцеся ўсіх інфекцыйных захворванняў.

Серада. Поспех у каханні.

Чацвер. У гэты дзень вам дапаможа настойлівасць. У сардэчных справах патрабуюцца значныя намаганні.

Пятніца. Будзьце асцярожнымі ў фінансавай сферы.

Субота. Звярніце ўвагу на сваю нервовую сістэму.

Нядзеля. Не адказвайце несправядлівасцю на несправядлівасць.

Казярог

Панядзелак. Верагоднасць неприемных выпадковасцей. Стрымлівайце сябе. У каханні становішча стабілізуецца.

Аўторак. Не рызыкуйце ў бізнесе, каб у далейшым не шкадаваць.

[illegible]

Серада. Магчымы матэрыяльны прыбытак.

Чацвер. Цікавае захапленне. Але не губляйце галавы.

Пятніца. Будзьце гаспадаром свайго слова. Энергічнасць дапаможа пераадолець цяжкасці на працы.

Субота. Спрыяльны час для кахання.

Нядзеля. Займіцеся сваім здароўем.

Вадалей

Панядзелак. Цудоўны час для заняткаў спортам.

Аўторак. Гармонія ў каханні.

Серада. Стрымлівайце свае эмоцыі. Непаразуменні ў сям'і.

Чацвер. Пастарайцеся больш часу правесці на свежым паветры.

Пятніца. Будзьце энергічнымі на працы. Магчымы перамены ў каханні.

Субота. Верагоднасць фінансавага поспеху.

Нядзеля. Займіцеся творчай дзейнасцю.

Рыбы

Панядзелак. Не сварыцеся ні з кім, каб у далейшым не шкадаваць.

Аўторак. Будзьце ўпэўненымі ў сабе. Магчымы поспех у бізнесе.

Серада. Наведайце сваіх сяброў. Спрыяльны час для інтымных адносін.

Чацвер. Адкрыюцца цудоўныя перспектывы ў сардэчных справах.

Пятніца. Стрымлівайце свае эмоцыі ў гэты дзень, каб сур'ёзна не захварэць.

Субота. Займіцеся хатнімі справамі. Паляпшэнне вашага фінансавага становішча. Не прымайце ніякіх рашэнняў.

Нядзеля. Будзьце асцярожнымі ў дарозе. Атрымаеце цудоўныя звесткі здалёк.

ХАТНІ ЭКРАН

9, субота

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пяць хвілін на жарты.
8.15. Пад купалам Сусвету.
8.25. Надвор'е.
◆8.35. "Ніхто, акрамя цябе".
9.20. Здароўе. Тэлечасопіс.
9.50. Паказвае Віцебск.
10.50. Тыдзень планеты. Міжнародны агляд.
◆11.05. "Акселератка".
12.35. ТА "Рэха". 20 мінут рэдактара.
12.55. "Сталіца". Тэлечасопіс.
13.15. Шматгалоссе. Жыццё і побыт цыганоў на Гомельшчыне.
13.55. Аўтарскі канцэрт кампазітара В.Іванова.
15.55. "Імша па Купалу". Д/ф.
* 16.15. "Мой маленькі поні".
16.45. "Пап-Ці" TV. Забаўляльная музычная праграма.
17.30. "Выдатныя маркі аўтамабіляў". 10-я серыя.
18.00. "Крок".
19.30. "Нов і К"-топ-10.
20.30. Пяць хвілін на жарты.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
◆21.45. "Катафалк".
23.00. НіКа.
23.10. Рэйтынг.
23.30. "Каскад". Кантакт, інфармацыя, рэклама.
23.45. Відзьма-нявідзьма.

Канал "Астанкіна"
8.00. "Марафон-15" прадстаўляе... Покліч джунгляў.
8.30. Тэлерадыёкампанія "Мір".
9.55. Ранішняя пошта.
10.25. Зямля людзей.
10.55. Смак.
11.10. Медыцына для цябе.
11.40. Ахоўная грамата.
12.05. Аўта-шоу.
◆12.20. "Марскі дракон".
14.00, 20.00, 22.45. Навіны.
◆14.25. "Рынальда Рынальдзіні – атаман разбойнікаў".
14.50. Таджыкістан: шлях да згоды.
15.20. У свеце жывёл.
16.00. Прэзентацыя тэлесерыяла "Пецярбургскія тайны".
16.25. Рэха тыдня.
16.55. Футбол. Чэмпіянат Расіі.
◆18.45. "Цудоўная пара". 9-я серыя.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.35, 22.50. Надвор'е.
◆20.45. "Галіяф чакае". 4-я серыя.
21.30. Юльян запрашае на "Рускі вальс".
22.55. Імперыя відовішчаў.

Канал "Расія"
7.00, 13.00, 19.00, 22.20. Весткі.
7.30. "Дзевяць дзён і ўсё жыццё". Д/ф.
8.00. Студыя "Рост".
8.30. Парламенцкі тыдзень.
9.00. Вялікі хакей.
9.30. Пілігрым.
10.15. "Як жыць будзем?".
◆11.05. "Культпаход у тэатр".
12.40. Сялянскае пытанне.
13.20. "Дарогу адолее той, хто ідзе". Фільм 3-ці.
13.50. Спявае В.Лявонцьеў.
14.10. Футбол без граніц.
15.05. XX стагоддзе ў кадры і за кадрам.
15.55. Чэмпіянат Расіі па футболу.
17.50. Свята кожны дзень.
18.00. Соф'я Піляўская. Перадача 2-я.
18.45. К.Сен-Санс. "Ронда-капрычыёза".
◆19.25. "Зламыснікі невядомыя".
21.25. Зусім сакрэтна.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Праграма "А".
◆23.55. "Бітва трох каралёў". 1-я серыя.

Санкт-Пецярбург
7.00. "КААДП".
◆7.20. "Вулічныя салдаты". (ЗША).
9.00. "Нямецкая хваля".
9.30. "Вячэрні звон" у ранішнім эфіры.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Канцэрт па заяўках.
11.30. Тэледоктар.
11.45. Па сакрэту ўсяму свету.
◆12.00. "Данская аповесць".
13.40. "Даражэй за жэмчуг і золата". Тэлеспектакль.
16.00. Зебра.
16.45. Вялікі фестываль.
17.00. Аўтапілот.
17.15. Крымінальнае дасье.
17.35. Фільм-балет.
18.10. Экспрэс-кіно.
18.30, 21.45. ІнфармТБ.
◆18.55. "Старадаўнія грузінскія песнапенні", "Красавік".
20.35. "Іван Паўлаў". Фільм 5-ы.
22.00. Ваш стыль.
22.10. Расказвае Іраклій Андронікаў.
23.30. Адам і Ева +.

8-ы канал
15.00. Аб'явы. Рэклама.
15.05. Праграма пра здароўе. "Жыццёвы выбар".
16.00. "Прапаведнік Кенэт Коўпленд".
◆16.30. "Вам і не снілася".
18.05. Шалом з Ерусаліма.
◆19.05. "Лёс". 47-я серыя.
19.45. "Як справы, стары?". Крысціна Арбакайтэ.
* 20.15. Мультфільмы.
20.30. "Сведка".
21.00. "Спартыўная мазаіка".
◆21.30. Сем хвілін з "Хрыстафорам".
◆21.40. "Амаль ты".
23.15. Музычная паўза.
23.25. Рэклама. Аб'явы.

10, нядзеля

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Пяць хвілін на жарты.
8.25. Слова да чалавека.
8.55. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. Справы вайсковыя.
9.30. Урокі здароўя.
10.00. MTV. Лепшыя хіты.
◆10.30. "Катафалк".
11.45. Аэробіка. Урокі Наталлі Наважылавай.
12.20. "На крылах кажана".
13.20. АВС-клуб.
13.35. Вяскоўцы. Зямля за Нёманам. Перадача з Гродна.
14.15. Мульт-хіт-парад.
14.55. Шоу-TV "Тры апельсіны": "Дэбют".
15.35. Паміж намі, жанчынамі...
16.20. Кінаэкран-94. Красавік.
◆17.30. "Пажар у флігелі".
17.50. "Гінес-шоу".
18.20. З панядзелка... Вясна і здароўе.
18.55. Каралеўскае паляванне.
20.00. Панарама.
20.35. Пад купалам Сусвету.
20.40. Калыханка.
21.00. Пяць хвілін на жарты.
◆21.10. "Дарога ў Карынф" (Францыя).
22.55. "Не забудзьцеся ўключыць тэлевізар".
23.05. Чэмпіянат Беларусі па спартыўных танцах.

Канал "Астанкіна"
8.00. Арт-кур'ер.
8.30. Раным-рана.
9.00. Палігон.
9.30. Тыраж "Спортлато".
9.45. Пакуль усе дома.
10.15. Ранішняя зорка.
11.05. Марафон-15.
11.45. Экстра-НЛА.
12.15. Авіякасмічны салон.
12.30. "Русскій міръ".
* 13.00. "Піф і Геркулес".
13.10. "Падводная адысея каманды Кусто".
14.00, 17.30, 23.20. Навіны.
14.20. Дыялог у прамым эфіры.
15.00. Клуб падарожнікаў.
15.50. Шпаргалка.
* 15.55. "Кот Фелікс", "Сапраўдныя паляўнічыя на прывіды".
16.45. Панарама.
17.25. Жывое дрэва рамёстваў.
17.45. Смехапанарама.
18.25. Тэлелоцыя.
18.40. Надвор'е.
◆18.45. "Пірат Прынс".
◆20.25. "Малады Чарлі Чаплін". 5-я серыя.
21.00. Нядзеля.
21.45. Спартыўны уік-энд.
◆22.00. "Малады Чарлі Чаплін". 6-я серыя.
22.30. Вакзал мары. Ю.Башмет.
23.20. Новыя абывацелі.

Канал "Расія"
8.00. Студыя "Рост".
8.30. Добрай раніцы.
9.00. Лепшыя гульні НБА.
10.00. Аты-баты...
10.30. Кіпрас Мажэйка. Рэпартажы з Заіра.
11.00. "Будучыя Евы", "Беспарадак у 20 гадоў". Д/ф.
12.40. Сялянскае пытанне.
13.20. "Не высечы...".
13.35. Ізабэль. Забаўляльная віктарына.
14.20. Расійская энцыклапедыя.
14.50. Вінілавыя джунглі.
15.25. Белая варона.
16.10. Залатая шпора.
16.40. Каробка перадач.
* 17.00. "Гуфі і яго каманда", "Чорны плашч".
17.55. Экспацэнтр прадстаўляе.
18.00. Свята кожны дзень.
18.10. Майстар-клас. Раймонд Паўлс.
19.25. Вуснамі дзіцяці.
◆19.55. "Каханне па аб'яве".
21.45. У Ксюшы.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Цішыня № 9.

Санкт-Пецярбург
8.00. "Ліцадзеі". Музычны фільм.
◆8.30. "Веснавая казка".
9.50. Экспрэс-кіно.
10.05. Іграе Гідон Крэмер.
11.00. Нядзельны лабірынт.
12.30. "Лувр. Эпоха аднаго музея".
13.45. Сем сланоў.
14.15. Гістарычны альманах.
◆15.00. "Стальны пярсцёнак".
15.30. "Віват, Расія!". Фільм-опера.
17.00. Чэмпіянат Італіі па футболу.
18.55. ІнфармТБ.
19.20. "Ціхая дама" Сяргея Шолахава.
20.25. Наша кіно. "Шынок на Пятніцкай".
21.55. Ваш стыль.
22.00. Адзін тайм Л.Ягоравай.
◆22.45. "Тэатральныя гісторыі".
23.30. "Усё стане танцам". Балет.

8-ы канал
15.00. Аб'явы. Рэклама.
15.05. Спартыўная паралель.
15.55. Казанне айца Міхала.
16.00. "Нямецкая хваля".
16.30. "Заліў Небяспечны".
17.00. "БЭМЦ".
17.15. "Як справы, стары?". Група "А-Студыя".
* 17.40. Мультфільмы.
18.00. "Тэлефон", "Вуліца".
◆18.30. "Бізнес-план".
◆18.50. "Швейцарскія Рабінзоны". 10-я серыя.
19.20. "Скрытая камера".
◆19.40. "Лёс". 48-я серыя.
20.20. Роздум пра джаз.
21.15. Справы надзённыя.
◆21.25. "Напалеон".
23.20. Музычная паўза.
23.25. Рэклама. Аб'явы.

11, панядзелак

Беларускае тэлебачанне
9.05. Пад купалам Сусвету.
9.15. Пяць хвілін на жарты.
◆9.20. "Кай са скрыні".
* 10.50. "Кароль і дыня".
11.05. "Яго пахавалі ў шар зямны". Д/ф.
11.50. Рэспубліка "Зялёны бор".
12.20. "Выдатныя маркі аўтамабіляў".
12.55. Ю.О'Ніл. "Журба – лёс Электры". Частка 6-я.
13.30. Навіны (з сурдаперакладам).
◆13.40. "Святло ў акне".
15.05. Каралеўскае паляванне.
16.05. Тэлебачанне – школе. Мастацтва старажытных людзей на тэрыторыі Беларусі.
16.35. Выступаюць выхаванцы Беларускага ліцэя мастацтваў.
17.10. Студыя "Тэлесябрына".
17.30. Да 50-годдзя вызвалення Беларусі. "Жыві і помні".
18.00. "Не забудзьце ўключыць тэлевізар".
18.10. Абласныя навіны (Брэст).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. "Тварам да вас". Д/ф.
19.20. Ю. О'Ніл. "Журба – лёс Электры". Частка 7-я.
19.55. Урокі Наталлі Наважылавай.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
21.45. Пяць хвілін на жарты.
21.50. Студыя "Тэлесябрына".
21.55. Спартыўны тэлекур'ер.
22.15. Адкрыццё Тыдня Ізраільскага тэлебачання.
22.45. "Уражанні". Д/ф Ізраільскага тэлебачання.
23.15. "Саламон Мудры".
23.20. НіКа.
23.35. Надвор'е.
23.45. "Што на свеце пачуваецца..."

Канал "Астанкіна"
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.10. Навіны.
8.20. Паглядзі, паслухай...
◆8.40. "Гарачаў і іншыя". 22-я серыя.
9.15. Гол.
9.45. Агарод круглы год.
10.20. Зорная гадзіна.
11.20. Жыццё і палітыка. "Маўчанне не золата".
14.25. Прадпрымальнік.
15.20. Эстрадны канцэрт.
15.30. Ты помніш, таварыш... Перадача для ветэранаў.
16.10. Зорная гадзіна.
16.50. Тэхнадром.
17.25. Дакументы і лёсы.
17.30. Мініяцюра.
17.45, 20.35. Надвор'е.
17.50. Гол.
◆18.20. "Гарачаў і іншыя".
18.55. Мы.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. "Прайсці, што адлушчана". Ю.Саломін.
21.40. Прэс-экспрэс.
21.50. Хакей. Кубак МХЛ.

Канал "Расія"
6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Весткі.
* 8.25. "Вушы труса Канелі".
8.30. Ваша права.
8.45. "8 тактаў забытай музыкі". Д/ф.
9.05. Тэлегазета.
9.10. Клуб "Жоўтая падводная лодка".
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Бізнес у Расіі.
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія.
16.50. Выратаванне 911.
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. Зорны дождж.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Найвышэйшая мяжа".
21.20. У прэс-цэнтры "Рэспубліка" лётчык-касманаўт А.Сераброў.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Экран крымінальных паведамленняў.
23.05. "Патрыятычнае падарожжа". Частка 1-я.
23.35. Чэмпіянат Еўропы па вольнай барацьбе.

Санкт-Пецярбург
7.35. "Цунамі", "Пакуль іграю і спяваю, я жыву". Д/ф.
8.15. Зебра.
9.00. "Нямецкая хваля".
◆9.30. "На парозе ночы".
10.20, 11.40, 14.40. Музычны момант.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Адам і Ева плюс.
11.30, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
11.45. Фільм-балет.
12.05. Іграе Гідон Крэмер.
◆12.55. "Шынок на Пятніцкай".
14.25. Тэлетэкст.
14.45. Тэлеспектакль для дзяцей.
* 15.50. "Чэмпіён у лесе" і інш.
16.15. Рэформа і ўлада.
16.45. Вялікі фестываль.
17.00. Новы Пецярбург.
◆17.30. "На парозе ночы".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. "Будні". Публіцыстычная праграма.
19.20. Тэлемагазін.
◆19.30. "Дзень добры і бывай".
21.15. "Кансерватар". Мастацкая праграма.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.
◆22.20. "Цемра".
23.15. "Група таварышаў". Тэлефільм.

8-ы канал
18.00. Аб'явы. Рэклама.
◆18.05. "Карусель".
* "Чароўная труба".
18.30. Музычная праграма.
◆19.05. "Хіл Стрыт Блюз".
* 19.50. Мультфільмы.
20.05. Шалом з Ерусаліма.
◆21.05. "Швейцарскія Рабінзоны". 11-я серыя.
21.55. Ля афішы.
22.15. "Ні слова пра..."
◆22.25. "Рыцары Белай Камеліі".
23.10. Музычная праграма.

12, аўторак

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Дзелавая хроніка.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
* 8.45. "Буронка з Маслёнкіна".
9.00. Тэлебачанне – школе. Мастацтва старажытных людзей на тэрыторыі Беларусі.
9.30. Тыдзень Ізраільскага тэлебачання.
10.30. Урокі здароўя.
11.00. А.Сульянаў. "Адна ноч генерала Скарнякова". Спектакль.
12.15. Да Дня касманаўтыкі. Тэл. дак. фільм.
13.00. "Быццам дрэва галінкамі". Фільм-канцэрт.
13.30. Навіны (з сурдаперакладам).
13.40. "Нов і К"-топ-10.
14.45. Тэлебачанне – школе. "Старонкі незабыўнай даўніны". У.Караткевіч.
* 15.25. "Кароль-паршывец".
15.35. Адкрыты чэмпіянат Беларусі па боксу.
◆16.25. "Чалавек, які кахаў на іўрыце".
17.55. Зачытайце маё пісьмо...
18.00. Дзелавая хроніка.
18.10. Абласныя навіны (Віцебск).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Крымінальная хроніка.
19.15. Эканамічная хваля. Прамая лінія.
19.55. Мост.
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
◆21.45. "Ніхто, акрамя цябе".
22.30. Надвор'е.
22.40. НіКа.
22.55. І Міжнародны джазавы фестываль "Мінск-94".

Канал "Астанкіна"
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.15. Навіны.
8.20. Вясёлыя ноткі.
◆8.40. "Пецярбургскія тайны". 1-я серыя.
9.40. Чалавек і закон.
10.10. У віхры танца.
10.50, 23.20. Прэс-экспрэс.
11.20. Сёмае неба. Вядучы – В.Балашоў.
14.25. Прадпрымальнік.
15.10. Справа.
* 15.20. "Прыгоды Тома Соера".
15.50. Чароўны свет, ці Сінема.
16.10. 440 герц.
16.50. Азбука ўласніка.
17.25. Юрый Гагарын. Грамадзянін свету.
17.40, 20.35. Надвор'е.
◆17.45. "Пецярбургскія тайны". 1-я серыя.
18.45. За радком пратакола.
18.55. Тэма.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Бамонд.
21.00. Залаты шлягер.
◆21.45. "Справа".
23.30. MTV.

Канал "Расія"
6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.30. У прэс-цэнтры "Рэспубліка" лётчык-касманаўт А.Сераброў.
* 9.25. "З дзённікаў Іёана Ціхага".
9.35. Тэлегазета.
9.40. Сялянскае пытанне.
* 15.20. "Прышэлец у капусце" і інш.
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія.
16.50. М-трэст.
17.05. Чалавек справы.
17.35. Свята кожны дзень.
17.45. Працей простага.
18.40. Фільм-прэм'ер.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Райская асалода.
21.00. Святочны канцэрт з Крамлёўскага Палаца.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Працяг святочнага канцэрта.

Санкт-Пецярбург
8.15. "Вясеннія пацешкі". Фільм-канцэрт.
9.00. "Нямецкая хваля".
◆9.30. "На парозе ночы".
10.20, 11.40, 14.40. Музычны момант.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Тэледоктар.
* 11.15. "Бяда".
11.30, 14.30, 18.30, 21.35. Інфарм ТБ.
* 11.50. "Чароўны куфэрак".
12.05. Канцэрт па заяўках.
12.35. "Расказ пра майго сябра". Тэлевізійны фільм пра Ю.А.Гагарына.
14.00. Фільм-канцэрт.
14.45. "Ты ўзыдзі, сонца яснае". Д/ф.
15.30. Іншае кіно.
16.05. Рознакаляровы сабака.
16.25. Дзецям пра зверанят.
16.45. Вялікі фестываль.
17.00. Ваша права.
◆17.30. "На парозе ночы".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. "Будні".
19.20. Тэлемагазін.
◆19.30. "Дзённы поезд".
21.10. "Страказа". Мастацкая праграма.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.
22.20. "Пад ліпай". Тэлевізійны спектакль.
23.40. "Забароненыя дакументы". Д/ф.
0.50. Еўрапейскі калейдаскоп.

8-ы канал
18.00. Аб'явы. Рэклама.
* 18.05. Мультфільмы.
18.30. Музычная праграма.
◆19.00. "Лабірынт правасуддзя".
19.50. Студыя "ІНТЭКС" прадстаўляе... "Навіны".
20.00. Мультхітпарад.
20.40. Сямейнае кола.
◆20.50. "Лёс". 49-я серыя.
21.30. Інтэрв'ю без пытанняў.
◆21.40. "Настаўнік танцаў".
23.05. Музычная праграма.

13, серада

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.35. "Спявае Юрый Антонаў".
9.00. Тэлебачанне – школе. "Старонкі незабыўнай даўніны". У.Караткевіч.
◆9.40. "Ніхто акрамя цябе".
10.25. Аэробіка.
11.00. Тыдзень Ізраільскага тэлебачання.
12.00. "Мілы гай". Фільм-канцэрт.
12.10. Воднае пола. Чэмпіянат Беларусі.
12.55. "Спецперасяленцы". Тэл. дак. фільм.
13.30. Навіны (з сурдаперакладам).
◆13.40. "Печкі-лавачкі".
* 15.20. "Парк культуры".
15.25. Відзьма-нявідзьма.
16.30. "Добры дзень! Сядайце!" Сустрэча праз 10 год выпускнікоў СШ № 90 г.Мінска.
* 17.00. "Лёгкі хлеб".
17.10. Тыдзень Ізраільскага тэлебачання.
17.15. Праграма з удзелам майстра пантамімы Х.Розена.
17.40. Гаспадар. Як зберагчы будучы ўраджай?
18.10. Абласныя навіны (Гомель).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Карамболь. Ток-шоу з удзелам артыста Сямёна Фарады.
19.35. ТА "Рэха".
19.55. Тыдзень Ізраільскага тэлебачання.
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
◆21.45. "Ніхто акрамя цябе".
22.30. Надвор'е.
22.40. НіКа.
22.55. "Рок-айленд-шоу" з удзелам групы "Кар-Мэн".

Канал "Астанкіна"
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.20. Навіны.
8.20. Сарока.
8.40. "Пецярбургскія тайны". 2-я серыя.
9.40. Клуб падарожнікаў.
10.30. Джэм.
11.20, 22.15. Прэс-экспрэс.
◆11.30. "Малітва Сергію".
14.25. Прадпрымальнік.
* 15.20. "Прыгоды Тома Соера".
15.50. Джэм.
* 16.20. "Лятаючы дом".
16.50. Загадка СБ.
17.25. Міждзяржаўная тэлерадыёкампанія "Мір".
17.40. Дакументы і лёсы.
17.45, 20.35. Надвор'е.
◆17.50. "Пецярбургскія тайны". 2-я серыя.
18.50. Прэм'ера тэл.дак.фільма "Руская рулетка Мікіты Хрушчова". 1-я серыя.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Замак мастацтваў.
21.20. Футбол. Ліга чэмпіёнаў.
23.30. Ліга чэмпіёнаў.

Канал "Расія"
6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
* 8.25. "Сланяня-хвалько".
◆8.35. "Санта-Барбара".
9.25. Ранішні канцэрт.
9.40. Сялянскае пытанне.
15.50. Там-там навіны.
16.10. Новая лінія.
16.55. Рубяжы.
17.10. "Жанчыны свету".
17.40. Здорава жывеш.
17.55. Свята кожны дзень.
18.10. L-клуб.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Рэпарцёр.
20.40. Ніхто не забыты.
20.45. "Настальжы".
21.20. Зала чакання.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.55. Экран крымінальных паведамленняў.
◆23.05. "Пейзаж з мэбляй".

Санкт-Пецярбург
8.15. Кідайка.
9.00. "Нямецкая хваля".
◆9.30. "На парозе ночы".
10.20, 11.40, 14.40. Музычны момант.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Кірмаш вакансій.
* 11.15. "Футрачка для хмаркі".
11.30, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
11.45. Музычны фільм.
◆12.05. "Данская аповесць".
13.50. "Два клёны". Лялечны спектакль.
14.25. Тэлетэкст.
◆14.45. "Хлопчык з вялікім чорным сабакам".
15.50. Урок нямецкай мовы.
16.05. "Крыжыкі-нулікі". Тэлегульня.
16.45. Вялікі фестываль.
◆17.30. "На парозе ночы".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. "Будні".
19.20. Тэлемагазін.
20.00. У.Шэкспір. "Рычард II". Тэлевізійны спектакль.
21.30. Праграма для рыбаловаў.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.
22.20. "Рычард II". Працяг спектакля.

8-ы канал
18.00. Аб'явы. Рэклама.
◆18.05. "Карусель".
* "Папай-Золушка".
18.30. Музычная праграма.
◆19.00. "Хіл Стрыт Блюз".
19.50. Журфак БДУ прадстаўляе...
20.00. Хатні доктар.
◆20.35. "Швейцарскія Рабінзоны". 12-я серыя.
21.25. Музычная праграма "Джо Дасен".
22.25. Справы надзённыя.
◆22.35. "Індывідуальны падыход".

14, чацвер

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Надвор'е.
8.30. Пяць хвілін на жарты.
8.55. Фільм-канцэрт.
◆9.25. "Ніхто, акрамя цябе".
* 10.10. "Баявыконік" і інш.
◆10.40. "Чорная бяроза". 1-я і 2-я серыі.
12.55. Шматгалоссе. Народы Беларусі: іх традыцыі, гісторыя, культура.
13.30. Навіны (з сурдаперакладам).
◆13.40. "Уік-энд за мільён".
15.00. ТБ – школе. "Мілы кут маіх дзядоў". "Новая зямля".
15.25. Тыдзень Ізраільскага тэлебачання.
16.25. "Тэль-Кацыр". Д/ф.
17.20. Гасцёўня "Тэлебома". Аляксандр Саладуха.
18.10. Абласныя навіны (Гродна).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Сустрэча з генеральным дырэктарам ВА "Белкамунмаш" І.І.Сафонавым.
19.30. Музыка без межаў.
20.10. Пазіцыя ўрада.
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
◆21.45. "Ніхто, акрамя цябе".
22.30. Надвор'е.
22.40. НіКа.
22.55. Тэлевізійны арт-клуб.

Канал "Астанкіна"
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.30. Навіны.
* 8.20. "Крылатае асляня".
◆8.30. "Пецярбургскія тайны". 3-я серыя.
9.30. У свеце жывёл (з сурдаперакладам).
10.10. ...Да 16 і старэйшым.
10.50, 23.20. Прэс-экспрэс.
11.20. Футбол. Ліга чэмпіёнаў.
14.25. Прадпрымальнік.
* 15.20. "Прыгоды Тома Соера".
16.10. ...Да 16 і старэйшым.
16.50. Тэхнадром.
17.25. Блізкі Усход: новыя рэальнасці.
17.45, 20.35. Надвор'е.
◆17.50. "Пецярбургскія тайны". 3-я серыя.
18.50. Прэм'ера тэл.дак.фільма "Руская рулетка Мікіты Хрушчова". 2-я серыя.
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.45. Лато "Мільён".
21.15. Прэзентацыя фільмаў французскага рэжысёра П.Бунюэля.
◆21.30. "Дзённая прыгажуня" (Францыя–Італія).
23.35. Акадэмія.

Канал "Расія"
6.00, 10.00, 15.00, 19.00, 22.20. Весткі.
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
8.25. Паехалі.
◆8.35. "Санта-Барбара".
9.25. Тэлегазета.
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. Студыя "Рост".
15.50. Там-там навіны.
16.05. Новая лінія.
* 16.50. Мульці-пульці.
17.00. Будні.
17.45. Свята кожны дзень.
18.25. Свая гульня. Конкурсная праграма.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Санта-Барбара".
20.25. Ніхто не забыты.
20.30. Я – лідэр.
21.00. Рэк-тайм.
21.30. Плён асветы.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Фантастыка горада Піцера.

Санкт-Пецярбург
* 8.05. "Лянівая сукенка".
8.15. Рознакаляровы сабака.
8.35. Дзецям пра зверанят.
9.00. "Нямецкая хваля".
◆9.30. "На парозе ночы".
10.20, 11.40, 14.40. Музычны момант.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Сем сланоў.
11.30, 14.30, 18.30, 21.45. Інфарм ТБ.
12.05. Тэатральная правінцыя.
12.35. Тэлемагазін.
◆12.40. "Дзень добры і бывай".
14.10. "Аляксандраўскі парк". Д/ф.
14.45. Падарожжа па Усходзе.
15.05. Фільм-канцэрт.
16.00. Сёння і штодзённа.
16.20. Там, дзе жыве Павуціныч.
16.35. Па сакрэту ўсяму свету.
16.45. Вялікі фестываль.
17.00. Чалавек на зямлі.
◆17.30. "На парозе ночы".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. "Будні".
19.20. Тэлемагазін.
◆19.25. "Старадаўні дэтэктыў".
* 20.55. "Пераборлівая карова".
21.05. Блеф-клуб.
22.00. Спартыўныя навіны.
22.10. Ваш стыль.
22.20. "Вячэрні звон". Музычны канал.
23.50. Хакей.

8-ы канал
18.00. Аб'явы. Рэклама.
* 18.05. Мультфільмы.
18.30. Спартыўная паралель.
◆19.20. "Лабірынт правасуддзя".
* 20.10. Мультфільмы.
20.30. "Навіны". ММ-4.
20.45. Сямейнае кола.
◆20.55. "Лёс". 50-я серыя.
21.35. Разважанні пра джаз.
◆22.25. "Пакой катаванняў".
23.15. Праграма відэакліпаў.

15, пятніца

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Дзелавая хроніка.
8.20. Пад купалам Сусвету.
8.30. Надвор'е.
8.40. Пяць хвілін на жарты.
* 8.45. "Серабрысты званочак".
9.00. ТБ – школе. "Мілы кут маіх дзядоў". "Новая зямля".
◆9.25. "Ніхто, акрамя цябе".
10.10. Карамболь. Ток-шоу з удзелам артыста Сямёна Фарады.
10.45. Мастачка Нэлі Шчасная.
11.35. Рок-айленд-шоу.
13.00. "Часцінка". Кінанарыс.
13.15. Пазіцыя ўрада. Актуальнае інтэрв'ю.
13.30. Навіны (з сурдаперакладам).
13.40. "Па дарогах "Слова аб палку Ігаравым". Д/ф.
14.15. Еўрапейскі калейдаскоп.
14.45. І Рэспубліканскі тэлевізійны фестываль юных талентаў (Брэст і Брэсцкая вобласць). Частка 1-я.
16.10. Тыдзень Ізраільскага тэлебачання.
17.10. Ансамбль танца "Шалом".
17.45. Закрыццё Тыдня Ізраільскага тэлебачання.
18.00. Дзелавая хроніка.
18.10. Абласныя навіны (Магілёў).
18.25. Навіны Бі-бі-сі.
19.00. Чарнобыль: праблемы і вырашэнні. Прымае ўдзел намеснік Старшыні Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь, старшыня Дзяржкамчарнобыля І.А.Кенік. Прамая лінія.
19.55. Рэйтынг.
20.10. Студыя "Тэлесябрына".
20.25. Пяць хвілін на жарты.
20.30. Кантакт.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
◆21.45. "Ніхто, акрамя цябе". Заключная серыя.
22.30. Надвор'е.
22.40. НіКа.
◆22.55. "Свабодная ад мужчын".
0.15. Валейбол. Чэмпіянат Беларусі.
0.50. "Я + Я". Мужчына і жанчына.

Канал "Астанкіна"
8.00, 11.00, 14.00, 17.00, 20.00, 23.15. Навіны.
◆8.20. "Небяспечны прыз", "Дзе гэта бачна, дзе гэта чутна".
* 9.05. "Казка пра бусла".
9.15. Футбол. На шляху да Уэмблі.
10.20. Амерыка з М.Таратутам.
10.50, 23.25. Прэс-экспрэс.
11.20. Праўнукі Гамера. Гумарыстычная праграма.
14.25. Прадпрымальнік.
14.55. Бізнес-клас.
◆15.10. "Трывожная нядзеля".
16.35. Спявае А.Вядзернікаў.
16.50. Азбука ўласніка.
17.25. Навіны культуры.
17.40. Чалавек і закон.
18.10, 20.35. Надвор'е.
18.15. Амерыка з М.Таратутам.
18.45. Поле цудаў.
19.40. Добрай ночы, малышы!
◆20.45. "Забойства на Ждановскай".
22.15. Чалавек тыдня.
22.35. Оба-на.
23.35. Музагляд.

Канал "Расія"
8.00. Сусветныя навіны Эй-бі-сі.
◆8.35. "Санта-Барбара".
9.25. Тэлегазета.
9.30. Антракт.
9.40. Сялянскае пытанне.
15.20. "Настальжы" – музыка ўсіх пакаленняў.
15.50. Там-там навіны.
16.05. Ваенны кур'ер.
16.20. Новая лінія. "Акно".
◆16.50. "Ляўша".
17.45. Свята кожны дзень.
17.55. Спяваюць драматычныя акцёры.
19.25. Падрабязнасці.
◆19.35. "Гульня на мільёны".
21.15. Экспацэнтр прадстаўляе.
21.25. "К-2" прадстаўляе: "Кінограф".
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
◆22.55. "Тыгры ў памадзе".

Санкт-Пецярбург
8.15. Сёння і штодзённа.
8.35. Там, дзе жыве Павуціныч.
* 8.50. "Каштоўная бандэроль".
9.00. "Нямецкая хваля".
◆9.30. "На парозе ночы".
10.20, 11.40, 14.40. Музычны момант.
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. "Сярэбраная нітка". Праграма для пажылых людзей.
11.30, 14.30, 18.30, 22.05. Інфарм ТБ.
11.45. "Прыгажосць". Музычны фільм.
12.05. "Страказа".
* 12.35. "Запіскі Пірата".
◆12.45. "Старадаўнія грузінскія песнапенні". "Красавік".
14.25. Тэлетэкст.
14.45. "Пра тое і пра сёе". Д/ф.
15.10. Фінскія прадпрыемствы-экспарцёры.
16.05. Залаты ключ.
16.15. Казка за казкай.
16.45. Вялікі фестываль.
17.00. Новы Пецярбург.
◆17.30. "На парозе ночы".
18.50. Спорт, спорт, спорт...
19.05. "Будні". Публіцыстычная праграма.
19.20. Тэлемагазін.
◆19.25. "Трэці дубль". 1-я і 2-я серыі.
22.20. Спартыўныя навіны.
22.30. Ваш стыль.
22.40. Маленькі канцэрт.
◆23.00. "Ад званка да званка" (ЗША).
0.30. Ю.Лаза і А.Місін у Пецярбургу.

8-ы канал
18.00. Аб'явы. Рэклама.
◆18.05. "Карусель".
* "Цырульнікі".
18.30. СОЛТЭК прадстаўляе: "Дорэміфасолькі".
18.35. Астра-клас.
◆19.05. "Хіл Стрыт Блюз".
19.55. Журфак БДУ прадстаўляе...
20.05. Скрытая камера.
◆20.30. "Швейцарскія Рабінзоны". 13-я серыя.
21.30. Час мясцовы.
21.40. Справы надзённыя.
◆21.45. "Сутычкі з бронзавымі байцамі Шао-Ліня"

16, субота

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пяць хвілін на жарты.
8.15. Пад купалам Сусвету.
8.25. Надвор'е.
◆8.35. "Ніхто, акрамя цябе". Заключная серыя.
9.20. Здароўе. Тэлечасопіс.
9.55. Паказвае Гомель.
10.55. Тыдзень планеты. Міжнародны агляд.
◆11.10. "Свабодная ад мужчын".
12.30. Сустрэча пісьменнікаў-франтавікоў з вайскоўцамі і курсантамі ваенных вучылішчаў.
13.00. "Сталіца". Тэлечасопіс.
* 13.20. "Мой маленькі поні" (ЗША).
13.50. Процістаянне. "Мой дом – мая крэпасць?..".
14.30. Дзесяць запаведзяў. Перадача 2-я.
15.00. "Етвызь-94". Тэлефестываль заходнепалескай эстраднай песні.
16.35. Першамайскі раён г.Мінска: праблемы мясцовага самакіравання.
17.25. "Выдатныя маркі аўтамабіляў". 11-я серыя.
18.00. "Крок".
19.30. "Нов і К"-топ-10.
20.30. Пяць хвілін на жарты.
20.35. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Пад купалам Сусвету.
◆21.45. "Сабачы баль".
23.40. НіКа.
23.55. "Каскад".
0.10. Відзьма-нявідзьма.

Канал "Астанкіна"
8.30. Міждзяржаўная тэлерадыёкампанія "Мір".
9.55. Ранішняя пошта.
10.25. Смак.
10.40. Партрэт рэжысёра В.Кобрына.
11.10. Кніжны двор.
* 11.50. Мультфільм.
12.00. Фолк-клуб "Рыжая трава".
◆12.30. "Вуліца поўная нечаканасцей".
14.00, 22.50. Навіны.
◆14.25. "Рынальда Рынальдзіні – атаман разбойнікаў".
14.50. "Лабірынт". Вялікія клопаты малога бізнесу.
15.20. Спартыўная праграма. "Ультра-сі".
16.05. Чакайце адказу. Вядучая – Т. Камарова.
16.35. У свеце жывёл.
17.15. Брэйн-рынг.
18.05. Прэм'ера рубрыкі. "Да і пасля". Суботні тэлечасопіс.
◆18.50. "Цудоўная пара".
19.40. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны плюс.
20.35, 22.50. Надвор'е.
◆20.45. "Кветка пачуццяў". 1-я серыя.
21.45. "Ах, як гады ляцяць...". Аўтарскі вечар Э.Калманоўскага.
23.00. Астралябія.

Канал "Расія"
8.30. Парламенцкі тыдзень.
9.00. "Лад"-галерэя. "Доўгімі зімнімі вечарамі ў Маршанску".
9.30. Пілігрым.
10.10. Да Масквы – далёка.
◆10.55. "Я, бабуля, Іліко і Іларыён".
12.40. Сялянскае пытанне.
13.20. Тэлеэрудыт.
13.25. Вялікі хакей.
13.55. "Анёл за печкай".
14.25. Футбол без граніц.
15.20. Відэапаэзія. Інакенцій Аненскі.
15.30. "К-2" прадстаўляе: "Зоркі Амерыкі".
* 16.00. "Міша".
16.10. "Словы для музыкі...". Вечар раманса.
16.55. Чэмпіянат Расіі па футболу.
18.50. Тэлеэрудыт.
19.25. Вуснамі дзіцяці.
◆19.55. "Вельмі Сіняя барада".
◆20.20. "Квартальная справаздача".
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Праграма "А".
◆23.55. "Бітва трох каралёў". 2-я серыя.

Санкт-Пецярбург
* 7.00. "Чароўны куфэрак".
◆7.15. "Ад званка да званка" (ЗША).
* 8.50. "Пра Веру і Анфісу. Вера і Анфіса тушаць пажар".
9.00. "Нямецкая хваля".
9.30. "Вячэрні звон" у ранішнім эфіры.
* 10.15. "Казка пра Снягурачку".
10.30. Хуткая дапамога.
11.00. Канцэрт па заяўках.
11.30. Тэледоктар.
11.45. "Пятроўскі партрэт". Д/ф.
◆12.00. "Востраў скарбаў".
13.40. "Музычныя серады ў М.А.Рымскага-Корсакава". Тэлефільм.
14.00. Храм.
14.45. Кубак Афрыкі па футболу.
◆15.30. "Ральф, дзень добры!".
16.00. Трамплін.
16.45. Вялікі фестываль.
17.00. Аўтапілот.
17.15. Крымінальнае дасье.
17.35. Хакей. Расія – Швецыя.
18.05. Экспрэс-кіно.
18.20. Хакей. Расія – Швецыя. 2-гі перыяд.
18.55, 21.50. Інфарм ТБ.
19.10. Хакей. Расія – Швецыя. 3-ці перыяд.
◆19.45. "Яно".
22.05. Ваш стыль.
◆22.15. "Мегрэ вагаецца". 1-я серыя.
23.45. Адам і Ева плюс.
◆0.15. "Мегрэ вагаецца". 2-я серыя.

8-ы канал
15.00. Аб'явы. Рэклама.
◆15.05. "Карусель".
15.30. Прапаведнік Кенет Коўпленд.
16.00. Відэасалон запрашае: "Артыст".
18.20. "Пераадольванне".
* 18.50. Мультфільмы.
◆19.00. "Швейцарскія Рабінзоны". 14-я серыя.
19.50. Сямейнае кола.
◆20.00. "Лёс". 51-я серыя.
20.40. "Сілуэт". МКТ.
21.00. СОЛТЭК прадстаўляе: "Спартыўная мазаіка".
21.30. Сем хвілін з Хрыстафорам.
◆21.40. "Прыпынак у Токіо".
23.15. Праграма відэакліпаў.

17, нядзеля

Беларускае тэлебачанне
8.00. Раніца рэспублікі.
8.10. Пад купалам Сусвету.
8.20. Пяць хвілін на жарты.
8.25. Слова да чалавека.
◆8.55. "Сабачы баль".
10.50. Пра шахматы і шахматыстаў.
11.20. Валейбол. Чэмпіянат Беларусі.
11.50. MTV. Лепшыя хіты.
12.20. Аэробіка. Урокі Наталлі Наважылавай.
12.55. Асілак. Прамая лінія.
13.55. АВС-клуб. Англійскую мову вучым самі.
14.10. Вяскоўцы. "Жыццё, аддадзенае сялу".
14.40. І Рэспубліканскі тэлевізійны фестываль юных талентаў. Частка 2-я.
16.00. "Даніна памяці". Музычная праграма.
17.20. Грамадская думка. У бацькоўскую хату з візай. Прамая лінія.
18.25. "Гінес-шоу".
18.55. Каралеўскае паляванне.
20.00. Панарама.
20.35. Пад купалам Сусвету.
20.40. Калыханка.
21.00. Пяць хвілін на жарты.
◆21.10. "Мяснік" (Францыя).
22.45. "Не забудзьцеся ўключыць тэлевізар".
22.55. Тэлевізійны арт-клуб.

Канал "Астанкіна"
8.00. Ціхі час.
8.30. Раным-рана.
9.00. Палігон.
9.30. Тыраж "Спортлато".
9.45. Пакуль усе дома.
10.15. Разумнікі і разумніцы.
* 10.55. "Калі растаў снег".
11.05. Новае пакаленне выбірае.
11.45. Пад знакам "пі".
12.30. Правінцыя.
* 13.00. "Піф і Геркулес".
13.10. "Падводная адысея каманды Кусто". Д/ф.
14.00, 17.30, 23.05. Навіны.
14.20. Міждзяржаўная тэлерадыёкампанія "Мір".
15.00. Клуб падарожнікаў.
15.50. Шпаргалка.
* 15.55. "Кот Фелікс". "Сапраўдныя паляўнічыя на прывіды".
16.45. Панарама.
17.25. Жывое дрэва рамёстваў.
17.50. Залатая труба Эдзі Рознера.
18.40. Тэлелоцыя.
18.55. Надвор'е.
19.00. КВЗ-94. 1/8 фіналу.
21.00. Нядзеля.
21.45. Спартыўны уік-энд.
22.00. Вялікі тэатр. Дні і вечары.
22.50. Аўташоу.
23.15. Вялікая прагулка.

Канал "Расія"
7.00, 13.00, 19.00, 22.20. Весткі.
7.30. Вепсы.
* 7.50. "З пушкі на Месяц і далей без перапынкаў".
8.00. Студыя "Рост".
8.30. Добрай раніцы, Еўропа.
9.00. Лепшыя гульні НБА.
10.00. Аты-баты...
10.30. Кіпрас Мажэйка. Рэпартажы з "Малой Еўропы".
◆11.00. "Школьны вальс".
12.30. "Лакенцы". Лялечная мініяцюра.
12.40. Шэсць сотак.
13.20. "Не высечы...".
13.35. Расійская энцыклапедыя. "Імперыя і рэвалюцыя". Частка 3-я.
14.05. У свеце жывёл.
15.00. Чэмпіянат свету па аўтагонках у класе "Формула-1". Гран-пры пасіфік. Перадача з Японіі.
* 17.00. "Гуфі і яго каманда", "Чорны плашч".
18.00. Свята кожны дзень.
18.10. Адыходзячая натура. Праграма Льва Анінскага.
◆19.25. "Хлопец з "Фламінга".
21.10. Музыка на дэсерт.
21.25. Каробка перадач.
21.40. У Ксюшы.
22.40. Аўтаімгненне.
22.45. Зоркі гавораць.
22.50. Спартыўная карусель.
22.55. Поўня.

Санкт-Пецярубрг
7.00. "Гаючае слова". Праграма-набажэнства.
7.30. "Дыялог са сцэнай". Музычны спектакль.
◆8.35. "У нетрах, дзе рэкі бягуць".
10.00. Экспрэс-кіно.
10.15. Сам-насам з музыкай.
11.00. Нядзельны лабірынт.
12.30. Казка за казкай.
13.15. Сёння і штодзённа.
13.45. Этнасы Зямлі.
14.15. Гістарычны альманах.
15.00. "Татуіраваная ружа". Фільм-спектакль.
17.00. Чэмпіянат Італіі па футболу.
18.55. Інфарм ТБ.
19.20. Пецярбургскі ангажэмент.
20.15. Без назвы.
20.35. Свет забаў.
◆20.45. "Чыча".
22.15. Ваш стыль.
22.25. Адамаў яблык.
◆23.25. "Матыуэта" (Францыя).

8-ы канал
15.00. Аб'явы. Рэклама.
◆15.05. "Сябра вясёлага чарцяняці".
16.25. "Казанне айца Міхала".
16.30. "Нямецкая хваля".
◆17.00. "Заліў Небяспечны".
17.30. Музычная праграма.
18.00. СОЛТЭК прадстаўляе: "Тэлефэн", "Вуліца".
18.30. ММ-4 прадстаўляе: "Бізнес-план".
* 18.50. Мультфільм.
◆19.00. "Швейцарскія рабінзоны". 15-я серыя.
19.50. Асацыяцыя дзіцячай прэсы.
◆20.00. "Лёс". 52-я серыя.
20.45. Сустрэча з Алай Пугачовай.
◆21.55. "Мэрыленд".

Каб зэканоміць ваш час:
◆ мастацкія фільмы
* мультфільмы

Надвор'е

Сёння днём па рэспубліцы чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е. Пераважна без ападкаў. Тэмпература паветра ў Віцебску – +8–10°, Магілёве – +10–11°, Мінску, Гомелі – +10–12°. У Гродна – +11–13°, Брэсце – +12–14°.

У наступныя двое сутак: 10-га ў паўднёвай палове, 11-га на большай тэрыторыі – дажджы. Месцамі – навальніцы, вецер паўднёвы 6–11 метраў у секунду. Тэмпература паветра ўначы – +3–8°, 10-га па паўднёвым усходзе – 0–+5°, удзень на поўдні – +6–11°.

Валянціна СКРЭБЕЦ, інжынер-сіноптык Белгідрамета.

КІНААФІША МІНСКА

9 красавіка

"МАСКВА": "Соль на нашай скуры" – 17.20, 21.10. "Мастацтва забіваць" – 13.40. "Бетховен-2" – 10.00 (л), 11.50, 15.30, 19.20. Шоу-праграма "Парадыз" – 23.00.

"КАСТРЫЧНІК": "Соль на нашай скуры" – 14.00, 21.00. "Майстэрства забіваць" – 17.35. "Бетховен-2" – 12.30, 16.00, 19.25. Музычна-пацяшальная праграма "Макс-шоу" – 21.30.

"АЎРОРА": "Залатая антылопа" (д) – 10.30. "Вусаты нянь" (д) – 14.00. "Бетховен" – 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 21.00. "Юмі – прынцэса "Дракон" – 15.30 (л), 17.30. "Вар'яцкі рэйс" – 12.00, 19.30, 21.10.

"БЯРЭСЦЕ": "Бетховен" – 12.00, 15.40, 19.10, 21.00. "Юмі – прынцэса "Дракон" – 14.00, 17.30, 20.00. "Вар'яцкі рэйс" – 11.30, 15.00, 18.30. "Школа сцюардэс" – 13.00, 16.30, 21.30.

"ВІЛЬНЮС": "Бетховен" – 10.40 (10-га л), 15.10, 20.00. "Юмі – прынцэса "Дракон" – 12.00. "Вар'яцкі рэйс" – 13.40, 18.20. "Нумар "люкс" для генерала з дзяўчынкай" – 16.30, 21.40. Відэазала: 13.10, 15.15, 17.20, 19.25, 21.30.

"ДРУЖБА": "Чужыя-2" (2 с.)** – 14.00, 18.30. "Незаконнае ўварванне" (1,5 с.)*** – 12.00, 16.30, 21.00. Відэазала: "Зноў васемнаццаць" – 13.00, 16.10. "Сумленная гульня" – 14.40, 18.00. Інфармацыйна-пацяшальная праграма – 19.30.

"ПАРТЫЗАН": "Соль на нашай скуры" – 10.00 (толькі 10-га), 17.20. "Сны" – 11.50, 19.10. "Бетховен-2" – 13.40, 15.30, 21.00.

"ПЕРАМОГА": "Юмі – прынцэса "Дракон" – 11.00, 14.00. "Бетховен" – 12.20, 15.30, 19.10, 20.50. "Нумар "люкс" для генерала з дзяўчынкай" – 17.10. Інфармацыйна-пацяшальная праграма – 21.00. Відэазала: "Богі крымінальнага вышуку" – 11.10, 12.50, 14.40, 16.30, 18.20.

"САЛЮТ": "Соль на нашай скуры" – 10.00, 22.00 (н). "Сны" – 13.30, 18.40. "Бетховен-2" – 11.50, 15.00, 16.50, 20.10.

"СУЧАСНІК": "Золата партыі" – 14.20. "Завяшчанне "блакітнага" дзядзечкі"**** – 16.00, 17.40, 19.20, 21.00.

"БЕЛАРУСЬ": "Кобра" – 12.00, 15.00, 18.10, 21.10. "Драпежнік-1" – 10.40, 14.20, 18.00, 21.40. "Прышэльцы" – 10.30, 13.30, 19.40. "Горац-2" – 12.30, 16.10, 19.50. "Рэмба" – 16.30. Інфармацыйна-пацяшальная праграма – 20.00.

Заснавальнікі: ЦК СМБ, калектыў рэдакцыі газеты "Чырвоная змена".
Выдавец: газетна-выдавецкае закрытае акцыянернае таварыства "Маладняк", 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
Газета ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Набрана і звярстана ў наборна-выдавецкім бюро "ЧЗ".
Друкарня выдавецтва "Беларускі Дом друку", 220013, г.Мінск, пр. Ф. Скарыны, 79.
Выходзіць у аўторак, чацвер і суботу.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.
Час падпісання ў друк: па графіку – 19.20, падпісана – 19.20.
М. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
Індэкс 63129. Тыраж 50 000. Зак. 38.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 220013 г.МІНСК, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная – 68-26-27; намеснікі галоўнага рэдактара – 32-12-82, 68-29-45; сакратарыят – 68-29-28; аддзел палітыкі – 68-25-55; аддзел эканомікі і сацыяльных праблем – 68-28-52; аддзел культуры і гістарычнай спадчыны – 68-29-56; аддзел маральна-этычнага выхавання – 68-25-93; аддзел пісьмаў і вывучэння грамадскай думкі – 68-28-32; аддзел інфармацыі – 68-27-21; аглядальнікі – 68-29-26; аддзел ілюстрацыі – 68-27-74, 68-25-41; ул. кар. па Брэсцкай вобл. – (01622) 5-57-57, ул. кар. па Віцебскай вобл. – (02132) 2-36-37;
РЭКЛАМНАЯ СЛУЖБА – тэл.68-29-56, 68-29-45. Факс: 32-21-03.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Сяргей БАЛЦЭВІЧ (адказны сакратар), Валянцін БАРЫСЕВІЧ, Валерый ВАРАНЕЦКІ, Валерый ІВАНОЎ, Мікалай ЛАРКОВІЧ, Віктар ЛЮКОВІЧ, Алесь МАСАРЭНКА, Станіслаў НІЧЫПАРОВІЧ, Алесь САЛАМАХА (першы нам.галоўнага рэдактара), Павел СІМАНАЎ (нам.галоўнага рэдактара, дырэктар агенцтва "ЧЗ-інфарм"), Алег СЛУКА, Наталля СТРАЛКОВА, Кузьма ШАПЛЫКА, Вольга ШАЎКО.

Галоўны рэдактар Уладзімір БЕЛЬСКІ